

Ar Bibl : Al Levitik.

Le Gonideg (1775 – 1838). Bibl bet embannet e 1866 gand Troude.

Troet e oa bet ar Bibl diwar “Biblia sacra vulgatæ... Lugduni, 1738).

Modernnaet eo bet an doare-skriva.

Imlijoud a ra “pehini, pere“, “e peleh“ evel e galleg, ha “penaoz“ en eun doare iskiz a-walh. Faziou kemmaduriou a zo ivez. Reizet int bet. Aliez a-walh e ro reiz eun ano evel hini ar ger kevatal e galleg. Reizet eo bet ar faziou-ze. Lakaad a ra aliez ar raganoioù-gour, renadennou anezo, en eur plas fall goude ar verb. Aliez a-walh e ra gand ar verb “gervel“ e-leh “eñvel“. Ha viou-koukoug a zo...

## Ar Bibl : Al levitik

### I.Pennad.

*Lezennou ar sakrifis-losk, evid an ejenned, evid an deñved hag ar gevr ; evid an evned.*

1. Hogen an Aotrou a halvas Moizez euz an tabernakl a desteni, o lavaroud :
2. Komz ouz bugale Izrael, ha lavar dezo : Pa ginnigo eur re<sup>1</sup> ahanoh d’an Aotrou eun ostiv loened, da lavaroud eo ejenned pe deñved a lazo ;
3. Mar deo e ginnig eur sakrifis-losk, ha mar deo eun ejenn, e kinnigo eur par dinamm ouz dor tabernakl an testeni, evid lakaad an Aotrou da veza trugarezuz en e geñver.
4. Lakaad a ray e zorn war penn an ostiv, pehini a vezo degemeret, hag a vezo da ziskarg dezañ.
5. Hag eñ a lazo al leue dirag an Aotrou, hag ar veleien, mibien Aaron, a ginnigo e wad, o skuilla anezañ war-dro d’an aoter a zo e-tal dor an tabernakl.
6. Goude beza diskrohenet an ostiv, e trohint e izili a-dammou.
7. Hag i a lakay an tan dindan an aoter, goude beza a-raog aozet ar heuneud.
8. Lakaad a raint war-horre an izili a vezo bet trohet, da lavaroud eo ar penn, ha kement a zalh ouz an avu,
9. Goude beza gwalhet gand dour ar bouzellou hag an treid : hag ar beleg o devo war an aoter, evel eur sakrifis-losk hetuz d’an Aotrou gand e hwez.
10. Mar kinnig eul loen all, da lavaroud eo eun dañvad pe eur havr, e kinnigo eur par dinamm :
11. Hag e lazo anezañ dirag an Aotrou, e tu an aoter a zell ouz an hanternoz : ha mibien Aaron a skuillo o gwad tro-war-dro d’an aoter.
12. Hag i a droho o izili, o fenn, ha kement a zalh ouz an avu : hag e lakaint anezo war ar heuneud, dindan pehini e lakaint an tan.
13. Gwalhi a raint ar bouzellou hag an treid gand dour. Hag ar beleg a zevo war an aoter an oll draou kemennet, evel eur sakrifis-losk, hag eun dra a hwez-vad d’an Aotrou.
14. Hogen mar bez kinniget d’an Aotrou eur sakrifis-losk gand evned, gand turzunelled, pe gand koulmedigou,
15. Ar beleg a ginnigo anezañ war an aoter, hag o veza troet e benn ouz ar gouzoug, e ray eur gouli dezañ, hag e lakay ar gwad da redeg ouz bevnen an aoter.

---

<sup>1</sup> eur re : unan bennag.

16. Teurel a ray an elaz hag ar pluñv e-kichen an aoter, war-zu ar zav-heol, el leh e pehini e taoler peurvuia al ludu.
17. Terri a ray e ziuaskell heb o zroha, hag heb o ranna gand houarn ; hag o devi a ray war an aoter, goude beza lakaet an tan er heuneud. Eur sakrifis-losk hag eur hinnig eo, en-deus eur c’hwez-vad dirag an Aotrou.

## II. Pennad.

*Sakrifis bleud. Sakrifis bara.*

1. Pa ray eun den eur hinnig d’an Aotrou e sakrifis, e hinnig a vezo euz a vleud glan, war pehini e skuillo eoul, hag e lakay ezañs.
2. Hag e kaso anezañ d’ar veleien, mibien Aaron ; hag unan anezo a gemero eun dornad euz ar bleud, hag euz an eoul, hag an oll ezañs, hag e tevo anezo war an aoter e koun euz ar hinnig, evel eur c’hwez-vad dirag an Aotrou.
3. Hag ar pez a chomo a-zilerh ar sakrifis a vezo evid Aaron hag e vibien, evel eun dra zantel-braz euz a ginnigou an Aotrou.
4. Hogen pa ginnigi eur sakrifis bleud poazet er forn, da lavaroud eo baraou dihoell glebiet gand eoul ha kwignou dihoell lardet gand eoul ;
5. Mar deo greet da ginnig gand eun dra fritet, da lavaroud eo gand bleud glebiet gand eoul hag hep goell,
6. e trohi anezañ a-dammou, hag e skuilli eoul warnezañ.
7. Hogen mar grez eur sakrifis gand eun dra poazet war ar hrill, e skuilli ivez eoul war bleud,
8. oh e ginnig d’an Aotrou dre zaouarn ar beleg.
9. Hemañ e ginnigo, hag a denno anezañ an eñvor euz ar sakrifis, hag e zevo evel eur c’hwez-vad dirag an Aotrou.
10. Hogen kement a chomo a-zilerh a vezo evid Aaron hag e vibien, evel eun dra zantel euz a ginnigou an Aotrou.
11. Kement sakrifis a vezo kinniget d’an Aotrou, a vezo greet heb goell, rag ne vezo devet netra gand goell pe gand mel d’an Aotrou.
12. O hinnig a reot hepken evel kenta-frouez<sup>2</sup>, hag evel roou : hogen ne vezint ket lakaet war an aoter evel eur hinnig a hwez-vad.
13. Kment a ginnigi e sakrifis, a aozi gand holen, ha ne denni ket euz da zakrifis holen kevredigez da Zoue. En da oll ginnigou e kinnigi holen.
14. Mar kinnigez d’an Aotrou eur hinnig euz da genta-frouez, tamouezennou hag i c’hoaz glaz, e krazi anezo ouz an tan, hag e vrevi anezo e doare gwiniz, hag evelse e kinnigi da genta-frouez d’an Aotrou,
15. goude beza skuillet eoul ha lakaet ezañs warnezañ, o veza ma eo eur hinnig d’an Aotrou.
16. Ar beleg a zevo, en eñvor euz ar hinnig, lod euz an ed a vezo bet brevet, hag euz an eoul, hag an oll ezañs.

## III. Pennad.

---

<sup>2</sup> kenta-frouez : primedi.

*Ostiv a beoh gand ejenned, deñved, ein ha gevr.*

1. Mar gra eun den eur hinnig a beoh, ha mar deo eur hinnig a ejenned, pe bar pe barez, e kinnigo anezo dinamm d'an Aotrou.
2. Hag e lakay e zorn war penn e viktim<sup>3</sup>, a vezo lazeta e-tal dor tabernakl an testeni : hag ar veleien, mibien Aaron, a skuillo ar gwad war-dro an aoter.
3. Hag i a ginnigo d'an Aotrou al lard a holo bouzellou an ostiv a beoh, hag an oll lard a zo en diabarz ;
4. An diougroazell gand al lard a holo ar hosteziou, ha krohennenn an avu gand an diougroazellouigou.
5. Hag i a zevo kement-se war an aoter gand ar sakrifis-losk, goude beza lakaet tan dindan ar heuneud, evel eur hinnig a hwez-vad d'an Aotrou.
6. Mar gra eur hinnig a beoh, ha mar deo eur hinnig a zeñved, pe bar pe barez, e vezint dinamm.
7. Mar kinnig eun oan dirag an Aotrou,
8. e lakay e zorn war penn e viktim, a vezo lazeta e-tal dor tabernakl an testeni : ha mibien Aaron a skuillo e wad war-dro an aoter.
9. Hag i a ginnigo euz an ostiv peohuz-se e sakrifis d'an Aotrou, al lard hag al lost oll,
10. gand an diougroazell, hag al lard a holo ar hov, hag an oll vouzellou, hag an diougroazell gand al lard a zo ouz ar hosteziou, ha krohennenn an avu gand an diougroazellouigou.
11. Hag ar beleg a zevo anezo war an aoter, evid boued d'an tan hag evid kinnig d'an Aotrou.
12. Mar kinnig eur havr dirag an Aotrou,
13. e lakay e zorn war he fenn, hag e lazo anezi e-tal dor tabernakl an testeni : ha mibien Aaron a skuillo he gwad war-dro an aoter.
14. Hag i a gemero anezi evid boueta tan an Aotrou, al lard a holo ar hov hag an oll vouzellou,
15. hag an diougroazell gand ar grohennenn a zo ouz he hosteziou, ha lard an avu gand an diougroazellouigou.
16. Hag ar beleg a zevo anezo war an aoter, evid boued d'an tan, hag evel eur hinnig a hwez-vad. An oll lard a vezo d'an Aotrou. Dre eur gwir peurbaduz a ouenn da ouenn, hag en hoh oll diez : ha na zebrot biken na gwad, na lard.

## **IV. Pennad.**

*Sakrifis evid ar pehejou a ziouiziegez.*

1. An Aotrou a gomzas c'hoaz ouz Moizez, o lavaroud :
2. Lavar da vugale Izrael : Pa en-deus pehet eun den dre ziouiziegez a-eneb unan euz a hourhemennou an Aotrou, ha ma en-deus greet eun dra a oa bet lavaret dezañ na raje ket :
3. Mar deo ar beleg, pehini a zo bet eouliet, en-deus pehet o lakaad ar bobl da fazia, e kinnigo d'an Aotrou evid e behed eul leue dinamm.
4. Hag o veza e gaset e-tal dor tabernakl an testeni dirag an Aotrou, e lakay e zorn war penn al leue, hag e lazo anezañ d'an Aotrou.

---

<sup>3</sup> viktim : euz ar galleg.

5. Kemeroud a ray ivez euz a wad al leue, hag e tougo anezañ d'an Aotrou.
6. Hag o veza soubet e viz er gwad, e sparfo gantañ seiz gwech dirag an Aotrou e-tal gouel ar santuar.
7. Lakaad a ray euz an heveleb gwad war kerniel aoter al louzou c'hwez-vad a zo hetuz d'an Aotrou, ha pehini a zo e tabernakl an testeni : hag an dilerh euz ar gwad a skuillo ouz troad aoter ar sakrifis-losk, e-tal dor an tabernakl.
8. Hga e kemero lard al leue kinniget evid ar pehed, ken an hini a holo ar bouzellou, ken an hini oll a zo en diabarz :
9. An diougroazellouigou, hag ar grohennenn a zo ouz ar hosteziou, ha lard an avu gand an diougroazellouigou ;
10. Evel am tenner anezo euz a leue an ostiv a beoh : hag eñ a zevo anezo war aoter ar sakrifis-losk.
11. E-keñver ar hroheñ hag an oll gig, gand ar penn, hag an treid, hag ar bouzellou, hag ar beuzel,
12. Hag an dilerh euz ar horv, e kaso anezo er-mêz euz ar hamp, en eul leh glan, e peleh e taoler peurvuia al ludu : hag eñ o devo war eur bern keuneud, a losko el leh ma vez taolet al ludu.
13. Mar deo kouezet oll bobl Izrael en diouiziegez, ha mar he-deus greet dre ziouiziegez eun dra bennag a-eneb gourhemenn an Aotrou ;
14. Ha mar teu goude da anaoud he fehed, e kinnigo evid he fehed eul leue, a gas e-tal dor an tabernakl.
15. Hag henaoured ar bobl a lakay o daouarn war penn al leue dirag an Aotrou : hag o veza lazet al leue dirag an Aotrou,
16. ar beleg, pehini a zo bet eouliet, a zougo euz e wad e tabernakl an testeni :
17. hag o veza soubet e viz ennañ, e sparfo seiz gwech e-tal ar ouel.
18. Hag e lakay euz an heveleb gwad war kerniel an aoter a zo dirag an Aotrou e tabernakl an testeni : hag an dilerh euz ar gwad a skuillo ouz troad aoter ar sakrifisou-losk, a zo e-tal dor tabernakl an testeni.
19. Kemeroud a ray e oll lard, hag e tevo anezañ war an aoter.
20. Ober a ray euz al leue-ze, evel ma en-deus greet euz al leue all kentoh : hag ar beleg o pedi evito, an Aotrou a vezo trugarezuz en o heñver.
21. Ar beleg a gaso ivez al leue-mañ er-mêz euz ar hamp, hag e tevo anezañ evel ma en-deus devet an hini kenta, o veza ma eo evid pehed an oll bobl.
22. Mar perh eur priñs, ha mar gra dre ziouiziegez eun dra bennag berzet gand lezenn an Aotrou ;
23. ha mar teu pelloh da anaoud e behed, e kinnigo da ostiv d'an Aotrou eur bouh yaouank dinamm.
24. Lakaad a ray e zorn war e benn ; ha pa en-devezo e lazet el leh ma vez greet peurvuia ar sakrifisou-losk dirag an Aotrou, o veza ma eo evid ar pehed,
25. ar beleg a zoubo e viz e gwad ostiv ar pehed, hag a lakay anezañ war kerniel aoter ar sakrifisou-losk, hag a skuillo an dilerh ouz troad an aoter.
26. Hag eñ a zevo al lard war an aoter, evel ma eo ar boaz da ober evid ar viktimou a beoh : hag ar beleg a bedo evitañ, hag evid e behed, hag e vezo distaolet dezañ.
27. Mar peh eur re euz a bobl ar vro dre ziouiziegez, ha mar gra eun dra bennag berzet gand lezenn an Aotrou, ha mar teu da fazia,
28. ha da anaoud e behed, e kinnigo eur havr dinamm ;
29. Hag eñ a lakay e zorn war penn ostiv ar pehed, hag a lazo anezi e leh ar sakrifis-losk.
30. Hag ar beleg a lakay euz a wad ar havr ouz e viz ; a daolo euz anezañ war kerniel aoter ar sakrifisou-losk, hag a skuillo an dilerh ouz troad an aoter.

31. Godue beza tennet al lard oll, evel ma tenner anezañ euz a viktimou a beoh, e tevo anezañ war an aoter, evel eur c’hwez-vad dirag an Aotrou. Pedi a ray evid ar peher, hag e behed a vezo distaolet dezañ.
32. Mar kinnig evid ar pehed eur viktim e-touez an deñved, e kemero eun dañvad dinamm.
33. Lakaad a ray e zorn war e benn, hag e lazo anezañ el leh ma vez lazet an ostivou-losk.
34. Ar beleg a gemero euz e wad gand e viz, hag a lakay anezañ war kerniel aoter ar sakrifisou-losk, hag a skuillo an dilerh ouz troad an aoter.
35. Godue beza tennet al lard oll, evel ma tenner anezañ euz an tourh a lazer evid ar peoh, e tevo anezañ evel ezañs an Aotrou war an aoter : padi a ray evitañ, hag evid e behed, hag e vezo distaolet dezañ.

## V. Pennad.

*Dihaoudigez evid meur a behed.*

1. Mar peh eun den, goude beza klevet eur re oh ober le ; mar deo bet test, pe evid beza gwelet, pe evdid beza gouezet, ha ma n’en diskuill ket, e tougo e fallagriez.
2. Ma laka eun den e zorn war eun dra bennag a zo louz, pe war eun dra a vezo bet lazet gand eul loen, pe a vezo maro anezañ e-unan, pe war eul loen-stlej, ha pa en-defe ankounac’haet e loustoni, eo kabluze ha faziet en-deus :
3. Ma en-deus lakaet e zorn war eun dra bennag a louz euz an den, hervez kement loustoni gand pere e helle beza saotret ; goude beza e ankounac’haet, mar teu pelloh d’e anaoud, e vezo dindan ar fazi.
4. Ma en-deus eun den touet ha lavaret gand e vuzellou, ha kretaet gand e le ha gand e heriou penaoz e raje eun dra zroug pe eun dra vad ; goude beza ankounac’haet e fazi, mar teu pelloh d’e anaoud,
5. greet pinijenn evid e behed,
6. ha kemeret euz an tropellou eun oan pe eur menn-gavr ; hag ar beleg a bedo evitañ hag evid e behed.
7. Hogen ma ne hell ket kinnig euz e dropell, kinniget d’an Aotrou diou durzunell, pe diou goulmig, unan evid ar pehed, hag eben evel eur hinnig-losk.
8. Hag eñ o roy d’ar beleg, pehini o kinnig ar genta evid ar pehed, a droy he fenn ouz an eskell, en heveleb doare ma chomo stag ouz ar gouzoug, ha na vezo ket diframmet diouti en oll d’an oll.
9. Hag eñ a sparfo gand he gwad moger an aoter ; ha kement a chomo a skuillo war troad an aoter, o veza ma eo evid ar pehed.
10. Eben a zevo evel eur sakrifis-losk : hag ar beleg a bedo evitañ hag evid e behed, hag e vezo distaolet dezañ.
11. Ma ne hell ket kinnig diou durzunell, pe diou goulmig, e kinnigo evid e behed an degved lodenn euz a eun efi<sup>4</sup> a vleud glan : ne lakay ket a eoul ennañ nag ezañs warnezañ, o veza ma eo evid ar pehed.
12. E rei a ray d’ar beleg, pehini a gemero eun dornad anezañ, hag e zevo war an aoter, e eñvor an hini en-devezo e ginniget.
13. Hag e pedo hag e tihaouo evitañ ; hag an dilerh en-devezo evel eur gober evitañ.
14. Hag an Aotrou a gomzas ouz Moizez, o lavaroud :

---

<sup>4</sup> efi : ? “epha” e galleg.

15. Mar peh eun den dre ziouiziegez a-eneb an traou a zo gouestlet d'an Aotrou, e kinnigo evid e behed eun tourh dinamm euz an tropellou, a hell beza prenet gand daou zikl, hervez ment ar santuar.
16. Hag eñ a zistaolo ar pezh en-devezo kemeret e gaou, ha pemp gwech kemend-all ohpenn, a roy d'ar beleg, pehini a bedo evid an hini a ginnigo an tourh, hag e vezo distaolet e behed da hemañ.
17. Mar peh eun den dre ziouiziegez, ha mar gra eun dra bennag berzet gand lezenn an Aotrou, hag o veza kalbuz euz ar fazi-ze, eh anavez e fallagriez,
18. e kemero euz a-greiz e dropell eun tourh dinamm, a ginnigo d'ar beleg hervez ar vent hag ar prizadur euz ar pehed ; hag ar beleg a bedo evitañ, o veza ma en-devezo greet ar fazi heb e houzoud, hag e vezo distaolet dezañ,
19. Dre ma en-deus pehet dre ziouiziegez a-eneb an Aotrou.

## VI. Pennad.

### *Lezen ar sakrifisou.*

1. An Aotrou a gomzas ouz Moizez, o lavaroud :
2. An den en-devezo pehet, hag, o tisprizoud an Aotrou, en-devezo nahet ouz e nesa ar pezh a vezo bet lakaet e tredeog dindan e lealded, pe en-devezo kemeret eun dra dre nerz, pe en-devezo droug-prezeget e gaou ;
3. pe o veza kavet eun dra gollet, e naho, hag a ray ohpenn eul le faoz, pe en-devezo greet eur pehed all, euz ar re a ra peurvuia an dud ;
4. o veza kendrehet gand e behed,
5. e tistaolo a-grenn kement ha ma vezo fellet dezañ da gaoud dre laeroñsi ; hag e roio eur bempved lodenn ohpenn d'ar perhenn ouz pehini en-devezo greet gaou.
6. Hogen evid e behed e kinnigo eun tourh dinamm euz e dropell, hag e roio anezañ d'ar beleg, hervez ar prizadur hag ar vent euz an droug.
7. Hag ar beleg a bedo evitañ dirag an Aotrou ; ha kement droug en-devezo greet o pehi a vezo distaolet dezañ.
8. An Aotrou a gomzas c'hoaz ouz Moizez, o lavaroud :
9. Gourhemenn an dra-mañ da Aaron ha d'e vibien : Setu amañ lezenn ar sakrifis-lok : Devet e vezo war an aoter hed an noz beteg ar mintin : an tan a vezo kemeret euz an aoter heh-unan.
10. Ar beleg a wisko e zae hag e vragou lin ; hag e kemero al ludu a chomo war-lerh an tan gwastuz, ha goude beza e lakaet e-tal an aoter,
11. e laosko e genta gwiskamant, hag o veza lakaet gwsikamañchou all, e tougo al ludu er-mêz euz ar hamp, hag e peurzevo anezañ en eul leh glan.
12. An tan a zevo bepred war an aoter, hag ar beleg a vago anezañ, o lakaad bemdez, diou ar mintin, keuneud warnezañ ; ha goude beza lakaet ar viktin war ar heuneud, e tevo war-horre lard an ostivou a beoh.
13. Hennez eo an tan peurbaduz, pehini ne dle biken moug war an aoter.
14. Setu amañ lezenn ar sakrifis hag ar braoued<sup>56</sup> kinnigou a ginnigo mibien Aaron dirag an Aotrou ha dirag an aoter.

15. Ar beleg a gemero eun dornad bleud a vezo bet sparfet gand eoul, hag an oll ezañs a vezo bet lakaet war-horre ar bleud ; hag e tevo anezañ war an aoter, evel eun dra a hwez-vad dirag an Aotrou.
16. Hogen Aaron hag e vibien a zebro ar pez a chomo euz ar bleud heb goell, hag e tebrint anezañ el leh santel, e-tal dor an tabernakl.
17. Rag se ne vezo ket lakaet a hoell ennañ, rag lod anezañ a vez kinniget d'an Aotrou evel ezañs. Eun dra zantel-braz eta e vezo, evel ar pez a ginniger evid ar pehed hag evid an droug.
18. Ar wazed euz a ouenn Aaron hepken a zebro anezañ. Eun dra eo hag a vezo reiz ha peurbaduz en o gouenn diwar-benn sakrifisou an Aotrou : piou bennag a dañvo anezañ, a dleo beza santel.
19. An Aotrou a gomzas c'hoaz ouz Moizez, o lavaroud :
20. Setu kinnig Aaron hag e vibien, a dleont da ober d'an Aotrou e deiz o eoulerez. An degved lodenn euz a eun efi a vleud a ginnigint evel erur sakrifis peurbaduz, an hanter diouh ar mintin, hag an hanter all diouh ar pardaez.
21. Goude beza e sparfet gand eoul, e poazo anezañ er billig ; hag ar beleg a vezo deuet da her d'e dad dre wir, a ginnigo anezañ, hag eñ tomm, evel eun dra a hwez-vad d'an Aotrou :
22. hag e tevo oll war an aoter.
23. Hogen oll sakrifisou ar veleien a vezo peurzevet gand an tan, ha den ne zebro anezo.
24. Hag an Aotrou a gomzas ouz Moizez, o lavaroud :
25. Lavar an dra-mañ da Aaron ha d'e vibien : Setu amañ lezenn an ostiv evid ar pehed : lazet e vezo dirag an Aotrou el leh ma kinnigo ar sakrifis-losk : eun dra zantel-braz eo.
26. Ar beleg e ginnigo a zebro anezañ el leh santel, e-tal dor an tabernakl.
27. Kement tra a stoko ouz e gig, a vezo santellaet. Mar kouez euz e wad war eur zae bennag, e vezo gwalhet el leh santel.
28. Al lestr pri e pehini e vezo bet poazet, a vezo torret : mar deo a arem al lestr, e vezo skarzet, ha gwalhet gand dour.
29. Kement gwaz euz a ouenn ar veleien a zebro euz ar hiz-se, o veza ma eo santel-braz.
30. E-keñver an ostiv a lazer evid ar pehed, a behini e touger ar gwad e tabernakl an testeni evid ober an dihaoudigez er santuar, ne vezo ket debret, hogen devet e vezo gand an tan.

## VII. Pennad.

*Euz an ostiv a beoh.*

1. Setu ivez lezenn an ostiv evid ar gwall : santel-braz eo.
2. Rag-se el leh ma vezo lazet eul loen-losk, e vezo lazet ivez eur viktim evid ar gwall : e wad a vezo skuillet war-dro an aoter.
3. Kinniget e vezo anezañ al lost hag al lard a holo ar bouzellou ;
4. An diougroazellouigou, hag al lard a zo war ar hosteziou, ha krohennenn an avu gand an diougroazellouigou.
5. Hag ar beleg a zevo anezo war an aoter : ezañs an Aotrou eo evid ar gwall.
6. Kement gwaz euz a ouenn ar veleien a zebro euz ar hig-se el leh santel, o veza ma eo santel-braz.

7. Evel ma kinniger eun ostiv evid ar pehed, he hinniger ivez evid ar gwall : eul lezenn hepken a vezo evid an diou ostiv : d'ar beleg en-devezo he hinniget, e vezo.
8. Ar beleg a ginnig viktim ar sakrifikis-losk en-devezo he hrohenn.
9. Kement sakrifikis bleud a vez poazet er forn, pe rostet war ar hrill, pe azoet er billig, a vezo d'ar beleg en-devezo he hinniget.
10. Mar bez glebiet gand eoul, pe mar bez seh, e vezo rannet en eun doare unvan etre oll vibien Aaron.
11. Setu amañ lezenn an ostiv peohuz a vez kinniget d'an Aotrou.
12. Mar deo evid trugarekaad e vez greet ar hinnig, e vezo benniget baraou dihoell glebiet gand eoul, ha kwignou dihoell lardet gand eoul, ha bleud glan poazet, ha gwastellou glebiet ha kemmesket gand eoul.
13. Kinniget e vezo ivez baraou goell, gand an ostiv a drugarez, a ginniger evid ar re beohuz.
14. Unana anezo a vezo kinniget d'an Aotrou evid primidi, hqag e vezo evid ar beleg a skuillo gwad an ostiv.
15. Debret e vezo kig an ostiv en heveleb deiz, ha ne chomo netra anezi beteg ar mintin.
16. Mar kinnig eur re eun ostiv goude gouestl, pe a youl frank, e vezo debret ivez an heveleb deiz ; hogen mar chom eun dra anezi evid antronoz, e vezo lezet he debri.
17. Hogen kement a vezo kavet anezi en trede deiz a vezo devet gand an tan.
18. Mar tebr eur re euz a gig ar viktim a beoh en trede deiz, e vezo didalvez ar hinnig, ha ne dalvezo ket da neb he hinnigo ; hogen en eneb piou bennag a vezo en em zaotret evel-se o tebri euz an ostiv-se, a vezo kabluze a wall-ober.
19. Ar hig en-devezo stoket ouz eun dra dihlan, ne vezo ket debret, hogen e vezo devet gand an tan ; neb a vezo glan, a zebro kig ar viktim a beoh.
20. Piou bennag, hag eñ saotret, a zebro euz a gig an ostivou peohuz kinniget d'an Aotrou, a yelo da goll euz a-greiz e bobl.
21. Ha piou bennag en-devezo lakaet e zorn war loustoni eun den pe eul loen, pe eun dra all a hell saotra, hag en-devezo debret euz ar hig-se, a varvo euz a-greiz e bobl.
22. An Aotrou a gomzas c'hoaz ouz Moizez, o lavaroud :
23. Komz ouz mibien Izrael, o lavaroud : Ne zebrot ket lard an dañvad, nag an ejenn, nag ar havr.
24. Kemeroud a reot evid meur a dra lard eul loen maro anezañ e-unan, pe euz an hini a zo bet paket gand eul loen all.
25. Mar tebr eur re euz al lard a dle beza kinniget d'an Aotrou evel ezañs, e varvo euz a-greiz e bobl.
26. Ne gemerot ket kennebeud da voued gand aneval ebed, na gwad evned, na gwad loened.
27. Kement den en-devzo debret gwad, a varvo euz a-greiz e bobl.
28. An Aotrou a gomzas c'hoaz ouz Moizez, o lavaroud :
29. Komz ouz mibien Izrael, o lavaroud : Neb a ginnig eun ostiv a beoh d'an Aotrou, ra ginnigo en heveleb amzer ar sakrifikis, da lavaroud e braoued<sup>7</sup> kinnig.
30. Derhel a ray en e zaouarn lard an ostiv, ha poullig he halon : ha goude m'en-devezo o gouestlet d'an Aotrou oh o hinnig, o roio d'ar beleg,
31. pehini a zevo al lard war an aoter : hogen poullig ar galon a vezo evid Aaron hag e vibien.
32. Skoaz dehou an ostivou a beoh a gouezo d'ar beleg gand ar primidi.

---

<sup>7</sup> braoued : e brovou.

33. An hini euz a vibien Aaron en-devezo kinniget ar gwad hag al lard, en-devezo ivez en e lod ar skoaz dehou.
34. Rag miret em-eus euz a gig an ostivou peohuz bugale Izrael, poull ar galon a zaver dirazon, hag ar skoaz a zo bet rannet : hag o roet em-eus d'ar beleg Aaron ha d'e vibien, dre eul lezenn beurbaduz, e-touez pobl Izrael.
35. Hennez eo gwir eoulierez Aaron hag e vibien, e lidou an Aotrou, en deiz ma en-deus o hinniget Moizez, evid ober ar garg a veleien ;
36. Hag en-deus an Aotrou gourhemennet da vugale Izrael da rei dezo, dre eul lid peurbaduz a ouenn da ouenn.
37. Hounnez eo lezenn ar sakrifis-losk, ar sakrifis evid ar pehed hag evid ar gwall, evid ar gouestl hag evid ar viktimou a beoh ;
38. Lezenn a roas an Aotrou da Voizez war menez Sinai, pa hourhemennas da vugale Izrael kinnig o roou d'an Aotrou e distro Sinai.

## VIII. Pennad.

### *Sakradurez Aaron hag e vibien.*

1. An aotrou a gomzas c'hoaz ouz Moizez, o lavaroud :
2. Kemer Aaron gand e vibien, o gwiskou, o eoul sakr, al leue a dle beza kinniget evid ar pehed, daou dourh hag eur gest bara dihoell ;
3. ha dastum an oll bobl e-tal dor an tabernakl.
4. Moizez e reas ar pezh en-doa gourhemennet an Aotrou dezañ. Hag o veza dastumet an oll bobl e-tal dor an tabernakl,
5. e lavaras dezo : Setu petra en-deus gourhemennet an Aotrou da ober.
6. Ha neuze e tiskouezas Aaron hag e vibien. Ha goude m'o-doa o gwalhet,
7. e lakaas d'ar beleg-braz ar zae lin a-zindan, gand ar gouriz war-horre ; hag e lakaas dezañ ar zae hlaz, hag an efod war-horre ;
8. Ha goude beza stardet gand ar gouriz, e lakaas outañ ar rational, war pehini edo ar geriou-mañ : KELENNADUREZ HA GWIRIONEZ.
9. Lakaad a reas ivez an diarenn war e benn : ha war he gorre, oh an tal, e lakaas an daolenn aour gouestlet evel m'en-doa gourhemennet an Aotrou.
10. Kemeroud a reas ivez an eoul sakr, gand pehini eh eoulias an tabernakl gand e oll listri.
11. Ha goude m'en-doa sparfet an aoter seiz gwech, eh eoulias anezi, hag heh oll listri, hag e santellaas gand eoul ar veol gand he zroad.
12. Skuilla a reas ivez eoul war penn Aaron, hag e eoulias, hag e sakras anezañ.
13. Hag o veza kinniget mibien Aaron, e wiskas dezo saeou lin, e lakaas gourizou war o zro, ha mitrou war o fenn, evel m'en-doa gourhemennet an Aotrou.
14. Kinngig a reas ivez eul leue evid ar pehed ; ha goude m'o-doa Aaron hag e vibien lakaet o daouarn war penn al leue,
15. e lazas Moizez anezañ : hag o kemeroud e wad, e soubas e viz ennañ, hag e lakaas anezañ war kerniel an aoter tro-war-dro : hag o veza evel-se he hlannaet hag he santelalet, e skuillas an dilerh euz ar gwad ouz troad an aoter.
16. Neuze e tevas war an aoter al lard a oa war ar bouzellou, ha krohennenn an avu, hag an diougroazellouigou, gand o lard.
17. Hag eñ a zegas al leue er-mêz euz ar hamp, gand ar hrohenn, hag ar hig, hag ar beuzel, evel m'en-doa gourhemennet an Aotrou.

18. Kinnig a reas ivez eun tourh e sakrifikis-losk ; ha goude m' o-doe Aaron hag e vibien lakaet o daouarn war penn an tourh,
19. e lazaz Moizez anezañ, hag e skuillas e wad war-dro d' an aoter.
20. Troha a reas an tourh a-dammou, hag e tevas en tan ar penn, an izili, hag al lard,
21. goude beza gwalhet ar bouzellou hag an treid : hag e tevas an tourh oll war an aoter, o veza ma oa eur sakrifikis-losk a hwez-vad d' an Aotrou, evel m' en-doa e hourhemennet dezañ.
22. Eun tourh all a ginnigas, evid sakradurez ar veleien : hag Aaron hag e vibien, o veza lakaet o daouarn war penn an tourh,
23. e lazaz Moizez anezañ ; hag o kemeroud euz e wad, e lakaas euz anezañ war pennig skouarn zehou Aaron, ha war meud e zorn dehou, ha war meud e droad dehou.
24. Kinnig a reas ivez mibien Aaron : ha goude m' en-doe lakaet euz a wad an tourh a oa bet lazeta, war pennig skouarn dehou pep hini anezo, ha war meud o dorn dehou, ha war meud o zroad dehou, e skuillas an dilerh euz ar gwad war an aoter tro-war-dro.
25. Hogen lakaad a reas a du al lard, hag al lost, hag al lard oll a holo ar bouzellou, ha krohennenn an avu, hag an diougroazell gand o lard, hag ar skoaz zehou.
26. Hag o kemeroud euz a gavell ar baraou dihoell a oa dirag an Aotrou, eur bara dihoell, eur wastell kemmesket gand eoul, hag eur gouign, e lakaas anezo war al lard, ha war ar skoaz zehou.
27. Hag o lakaas oll etre daouarn Aaron hag e vibien pere o zavas dirag an Aotrou ;
28. ha Moizez o veza o hemeret euz o daouarn, o devas war aoter ar sakrifikis-losk, o veza ma oa eur hinnig a zakradurez, hag eur sakrifikis a hwez-vad d' an Aotrou.
29. Hag e kemeras poull-kalon an tourh a oa bet lazeta evid ar zakrerez, hag e savas anezañ dirag an Aotrou, evel e lod, diou e hourhemenn.
30. Hag o kemeroud an eoul sakr, hag ar gwad a oa war an aoter, e taolas anezo war Aaron, ha war e wiskamañchou, war mibien Aaron, ha war o gwiskamañchou.
31. Ha goude m' en-doe sakret anezo en o gwiskamañchou, e hourhemennas dezo, o lavaroud : Poazit ar hig e-tal dor an tabernakl, ha debrit eñ eno ; debrit ivez bara ar zakradurez, a zo bet lakaet er havell, evel m' en-deus e hourhemennet an Aotrou, o lavaroud : Aaron hag e vibien a zebro anezo.
32. Ha kement a chomo euz ar hig hag euz ar bara-ze, a vezo devet gand an tan.
33. N' ez eot kuit ivez euz a dal-dor an tabernakl e-pad seiz devez, beteg an deiz e pehini e vezo tremenet amzer ho sakradurez : rag ar zakradurez a zo peurbreet e seiz devez ;
34. evel ma hoh-eus e welet bremañ, evid ma vezo peurbreet lidou ar sakrifikis.
35. Noz-deiz e chomot en tabernakl, oh ober gward an Aotrou, gand aon na varvjot : rag evel-se eo bet gourhemennet din.
36. Hag Aaron hag e vibien a reas kement en-doa lavaret an Aotrou dre henou Moizez.

## IX. Pennad.

*Aaron a ginnig meur a zakrifikis.*

1. D' ar seizved devez, Moizez a halvas Aaron hag e vibien, hag henaoured Izrale ; hag e lavaras da Aaron :
2. Kemer euz da dropell eul leue evid ar pehed, hag eun tourh evid ar sakrifikis-losk, an eil hag egile dinamm, ha kinnig anezo dirag an Aotrou.

3. Lavar ivez da vugale Izrael : kemerit eur bouh evid ar pehed, hag eul leue hag eun oad bloaz hag i dinamm, evid eur sakrifis-losk.
4. eun ejenn hag eun tourh evid an ostivou a beoh ; ha lazit o dirag an Aotrou, o kinnig, e sakrifis pep hini anezo, bleud glan glebiet gand eoul ; rag an Aotrou en em ziskouezo hirio deoh.
5. Lakaad a rejont eta e-tal dor an tabernakl ar pezh en-doa lavaret Moizez dezo : ha pa oa eno an oll bobl en e zav,
6. e lavaras Moizez : Setu petra en-deus an Aotrou gourhemennet deoh ; grit eñ, hag e hloar en em ziskouezo deoh.
7. Hag eñ a lavaras da Aaron : Tosta ouz an aoter, ha laz evid da behed : kinnig eur sakrifis-losk, ha ped evidout hag evid ar bobl ; ha pa'z-pezo lazet an ostiv evid ar bobl, ped eviti, evel m'en-deus gourhemennet an Aotrou.
8. Ha raktal Aaron o tostaad ouz an aoter, a lazas eul leue evid e behed.
9. E vibien a zegasas dezañ ar gwad, e pehini e soubas e viz, e lakaas war kerniel an aoter, hag e skuillas an dilerh ouz troad an aoter.
10. Devi a reas ivez war an aoter al lard, an diougroazellouigou ha krohennenn an avu, pere a zo evid ar pehed, evel m'en-doa gourhemennet an Aotrou da Voizez.
11. Hogen ar hig hag ar hrohenh a loskas war an tan er-mêz euz ar hamp.
12. Laza a reas ivez viktim ar sakrifis-losk : hag e vibien a zegasas dezañ ar gwad, a skuillas war-dro d'an aoter.
13. Degas a rejont ivez dezañ an ostiv trohet a-dammou, gand ar penn hag an oll izili ; hag o devas oll war an aoter ;
14. goude beza gwalhet en dour ar bouzellou hag an treid.
15. Laza a reas ivez eur bouh a ginnigas evid pehed ar bobl : hag o veza glannaet an aoter,
16. e reas eur sakrifis-losk.
17. Lakaad a reas ohpenn ar braoued-kinnig a vez kinniget en heveleb amzer, hag e tevas anezo war an aoter, ohpenn ober lidou sakrifis-losk ar mintin.
18. Laza a reas ivez eun ejenn hag eun tourh, pere a oa ostivou a beoh evid ar bobl ; hag e vibien a zegasas dezañ ar gwad anezo, a skuillas war an aoter tro-war-dro.
19. Degas a rejont ivez lard an ejenn, ha lost an tourh, an diougroazellouigou gand o lard, ha krohennenn an avu ;
20. Hag e lakajont anezo war ar poullou-kalon ; ha goude ma oe devet al lard war an aoter,
21. Aaron a lakaas a du ar poullou-kalon, hag an diskoaz dehou, o sevel anezo dirag an Aotrou, evel m'en-doa gourhemennet Moizez.
22. Hag oh astenn e zaouarn war-zu ar bobl, e vennigas anezi. Ha goude beza evel-se peurginniget an ostivou evid ar pehed, an ostivou-losk, hag an ostivou a beoh, e tiskennas.
23. Moizez hag Aaron a yeas neuze e tabernakl an testeni, ha pa oent deuet er-mêz, e vennigjont ar bobl. Ha gloar an Aotrou en em ziskouezas d'an oll bobl.
24. Hag eun tan a zeuas euz an Aotrou, hag a zevas an ostiv-losk, hag al lard a oa war an aoter. Pa welas an oll bobl kement-se, e veuljont<sup>8</sup> an Aotrou oh en em deurel war o genou.

## X. Pennad.

---

<sup>8</sup> e veuljont : tud ar bobl.

*Mibien Aaron devet gand tan an neñv. Ar gwin berzet d'ar veleien.*

1. Neuze Nadab hag Abiu, mibien Aaron, o veza kemeret o ezañsouerou, a lakaas enno tan ne oa ket diwar an aoter, hag ezañs war-horre, hag a ginnigas dirag an Aotrou an tan-ze a-ziavêz ; ar pez na oa ket bet gourhemennet dezo.
2. Hag eun ta deuet a-zirag an Aotrou, a zevas anezo, hag e varvjont dirag an Aotrou.
3. Ha Moizez a lavaras da Aaron : Setu petra en-deus lavaret an Aotrou : Santellaet e vezin er re a dosta ouzin, ha meulet e vezin dirag an oll bobl. Aaron, o klevoud kement-se, a das.
4. Moizez o veza galvet Misael hag Elisafan, mibien Oziel, eontr Aaron, a lavaras dezo : It ha tennit ho preudeur a-zirag ar santuar, ha kasit o er-mêz euz ar hamp.
5. Mond a rejont raktal, hag e kemerjont anezo en doare ma oant gourvezet, hag i gwisket gand o zaeou lin ; hag e taoljont anezo er-mêz, evel ma oa bet gourhemennet dezo.
6. Ha Moizez a lavaras da Aaron ha da Eleazar, ha da Itamar e vibien : Na zizoloit ket ho penn, ha na rogit ket ho tillad, gand aon na varvjeh ha na zavje ar vuaneged war an oll bobl. Ra welo ho preudeur hag oll di Izrael<sup>9</sup> diwar-benn an tangwall a zo bet c'hwezet gand an Aotrou.
7. Hogen c'hwi ne zeuit ket er-mêz euz an tabernakl, pe anez e varvot : rag eoul ar sakradur santel a zo warnoh. Hag i a reas evel m'en-doa gourhemennet Moizez.
8. An Aotrou a lavaras ivez da Aaron :
9. Na evot ket a win, nag a gement a hell mezvi, na c'hwi nag ho mibien, pa'z eot e tabernakl an testeni, gand aon na varvjeh : rag eur gourhemenn peurbaduz eo en ho rummou :
10. Evid ma ho-pezo ar skiant da anaoud eun dra zakr dioh eun dra dizakr, eun dra zaotr dioh eun dra dizaotr ;
11. ha ma teskot da vugale Izrael va oll lezennou em-eus roet dezo, me an Aotrou, dre zorn Moizez.
12. Neuze Moizez a lavaras da Aaron, ha da Eleazar, ha da Itamar, e vibien, a oa chomet dezañ : kemerit ar sakrifis a zo chomet euz a ginnig an Aotrou, ha debrit eñ heb goell e-tal an aoter, o veza ma eo eun dra zantel-braz.
13. E zebri a reot el leh santel, o veza ma eo bet roet dit ha d'az mibien euz a ginnigou an Aotrou, evel ma eo bet gourhemennet din.
14. Debrit a reot ivez, te, da vibien ha da verhed, en eul leh glan-braz, ar poull-kalon a zo bet kinniget, hag ar skoaz a zo bet lakaet a-du : rag euz a ostivou peohuz bugale Izrael int bet miret evidout, hag evid da vibien :
15. O veza ma o-deus savet dirag an Aotrou ar skoaz, ar poull-kalon hag al lard a zever war an aoter, ha ma'z eo kement-se dit ha d'az mibien, dre eul lezenn beurbaduz, evel ma en-deus gourhemennet an Aotrou.
16. Koulskoude Moizez pehini a glaske ar bouh a oa bet kinniget evid ar pehed, a gavas e oa bet devet ; hag o veza savet droug ennañ ouz Eleazar hag Itamar, mibien Aaron, a oa chomet, e lavaras :
17. Perag n'hoh-eus-hu ket debret el leh santel ostiv ar pehed, a zo santel-braz, hag a zo bet roet deoh, evid ma tougot fallagriez ar bobl, ha ma pedot eviti dirag an Aotrou :
18. Pa eo gwir penaoz n'eo ket bet douget euz ar gwad-se er santuar, hag e tlefeh debri anezañ el leh santel, evel ma eo bet gourhemennet din ?

---

<sup>9</sup> oll di Izrael : oll diez Izrael.

19. Hag Aaron a lavaras : Ar viktim evid ar pehed a zo bet kinniget hirio, hag ar sakrifikis-losk ivez dirag an Aotrou : hogen c'hoarvezet eo ganen ar pezh a welit : penaoz em-be-me gellet debri euz an ostiv-se, pe plijoud d'an Aotrou el lidou, pa ema glaharet va halon ?
20. Pa glevas Moizez kement-se, e kavas mad e zigarez.

## XI. Pennad.

*Euz an anevaled glan hag euz ar re zihlan.*

1. An Aotrou a gomzas neuze ouz Moizez hag ouz Aaron, o lavaroud :
2. Livirit da vugale Izrael : E-touez an oll anevaled euz an douar, setu an anevaled a dleot da zebri.
3. Kement loen a zo faoutet e garn, hag a zaskir, euz a hennet e tebrot.
4. Hogen kement hini a zaskir, hag en-deus karn ha n'eo ket faoutet, evel ar hañval hag ar re all, ne zebrot ket euz anezañ, hag evel loened dihlant e vezint deoh.
5. Ar honikl<sup>10</sup> pehini a zaskir, ha n'eo ket faoutet karn e dreid, a zo dihlant.
6. Ar had ivez a zo dihlant ; rag daskiria a ra, hogen n'eo faoutet e garn.
7. An oh ivez ; rag faoutet eo e garn, hogen ne zaskir ket.
8. Ne zebrot ket euz a gig ar re-ze, ha ne lakaot ket ho torn war o gagnou, rag dihlant int deoh.
9. E-touez an anevaled a zo ganet en doureier, setu ar re a dleot da zebri. Kement en-deus breinkou ha skant, ken er mor, ken er steriou hag el lennou ; euz anezo e tebrot.
10. Hogen kement a fiñv hag a vev en doureier, ha n'en-deus ket a vrenkou nag a skant, a vezo argaruz deoh.
11. Hag erezuz : ne zebrot ket euz o hig, hag e tehot diho o gagnou.
12. Kement ha n'en-devezo ket a vrenkou nag a skant en doureier, a vezo dihlant.
13. E-touez an evned, setu ar re a bere ne dleot ket debri, hag a zo deoh da deho : an erer, hag ar grifon, hag ar falhan<sup>11</sup>,
14. hag ar skoul, hag ar gup, hervez e ouenn,
15. Hag ar vran, ha kement a zo heñvel outi.
16. Hag an aotruz<sup>12</sup>, hag ar gaouenn,, hag an dour-yar, hag ar sparfell diho e ouenn,
17. Hag ar harmelod<sup>13</sup>, hag ar morvran, hag an ibis,
18. hag ar sin<sup>14</sup>, hag ar bongorz, hag ar beg-ruz<sup>15</sup>,
19. Hag an herlegon, hag ar heveleg-mor hervez e ouenn, hag an houperig, hag al logodenn-zall,
20. Kement evn a gerz war bevar droad, a vezo argaruz deoh.
21. Hogen kement a gerz war bevar droad, hag a zo hirroh e dreid a-ziadreñv, hag a lamm war an douar,
22. e hellit debri euz anezañ, evel ma'z eo ar brukuz<sup>16</sup> en e ouenn, hag an atakuz<sup>17</sup>, hag an ofiomakuz<sup>18</sup>, hag ar hillog-raden diho e ouenn.

<sup>10</sup> ar honikl : an "daman" e gwirionez.

<sup>11</sup> falhan : an efreiz (marteze).

<sup>12</sup> aotruz : lotrus.

<sup>13</sup> ar harmelod : an hoper-noz.

<sup>14</sup> sin : alarh.

<sup>15</sup> ar beg-ruz : ? (morvran ?)

<sup>16</sup> brukuz : ?

<sup>17</sup> atakuz : ?

23. Hogen kement evn ha n'en-deus nemed pevar droad, a vezo argarzuz deoh :
24. Ha piou bennag a lakay e zorn war o gagnou, a vezo saotret, hag a vezo dihlan beteg ar pardaez.
25. Ha mar deo red dezañ dougen eur re euz an anevaled-se, hag i maro, e walho e zillad, hag e vezo dihlan beteg kuz-heol.
26. Kement loen en-deus karn, ha n'eo ket faoutet, ha na zaskir ket, a vezo dihlan : ha neb a lakay e zorn warnezañ, a vezo saotret.
27. E-touez an oll loened pevarzroadeg, an hini a gerz war e balfou, a vezo dihlan : neb a lakay e zorn war e gagn, a vezo saotret beteg ar pardaez.
28. Ha piou bennag a zougo gagnou al loened-se, a walho e zillad, hag a vezo dihlan beteg ar pardaez : rag ar re-ze oll a zo dihlan deoh.
29. E-touez an anevaled a fiñv war an douar, e vennot c'hoaz ar re-mañ evel dihlan ; ar gaerell, hag al logodenn, hag ar gurlaz-vor, pep hini diou e ouenn ;
30. Ar minoh, hag ar hameleon, hag ar stellion<sup>19</sup>, hag ar glazard, hag ar hoz :
31. Ar re-ze oll a zo dihlan. Neb a lakay e zorn war o gagnou, a vezo dihlan beteg ar pardaez :
32. Hag ar pez war pehini e vezo kouezet eun dra euz o gagnou, a vezo saotret, ken eul lestr-prenn pe eur gwiskamant, ken krehin ha saeou-reun : an oll listri e pere e reer eun dra, a vezo gwalhet gand dour, hag a chomo saotret beteg ar pardaez ; hag goude-ze e vezint glannaet.
33. Hogen al lestr-pri e pehini e vezo kouezet eun dra euz ar re-mañ, a vezo saotret, hag evid-se e vezo red e derri.
34. Mar skuiller dour euz ar re-mañ war ar boued a zebrit, e vezo dihlan : ha kement braoued a evot euz al listri-ze a vezo dihlan.
35. Hag ar pez war pehini e vezo kouezet eun dra euz ar gagnou-mañ, a vezo dihlan ; pe fornigellou, pe kaoteriou, a vezo torret, o veza ma vezint dihlan.
36. Hogen ar feunteuniou, hag ar puñsou, hag an oll buñsou-glao a vezo glan. Hogen neb a lakay e zorn war gagnou al loened, a vezo saotret.
37. Mar kouez war an had, ne vezo ket saotret hemañ.
38. Hogen mar skuill eur re dour war an had, ha mar teu goude da steki ouz eur gagn, e vezo saotret raktal.
39. Mar teu da vervel unan euz al loened a hellit da zebri, neb a stoko e hagn, a vezo dihlan beteg ar pardaez.
40. Neb a zebro euz anezañ pe e zougo, a walho e zillad, hag a vezo dihlan beteg ar pardaez.
41. Kement a stlej war an douar, a vezo argarzuz, ha ne vezo ket kemeret euz anezañ evid boued.
42. Kement loen pevarzroadeg a gerz war boull e galon, pe en-deus meur a droad, pe en em stlej war an douar, ne zebrot ket euz anezañ, rag argarzuz eo.
43. Na zaotrit ket hoh eneou, ha na lakit ket ho taouarn war hini euz ar re-ze, gand aon na zeufeh da veza dihlan.
44. Rag me eo an Aotrou ho Toue : bezit sent, rag me a zo sant. Na zaotrit ket hoh eneou ouz an oll amprevaned a fiñv war an douar.
45. Rag me eo an Aotrou, en-deus ho tennet euz a vro an Ejipt, evid ma vijen da Zoue deoh. Bezit sent, rag me a zo sant.
46. Hounnez eo al lezenn diwar-benn al loened, hag an evned, ha kement aneval beo a fiñv en dour, pe a stlej war an douar.

---

<sup>18</sup> ofiomakuz : ?

<sup>19</sup> ar stellion : ?

47. Evid ma anavezot ar pezh a zo glan deoh, ar pezh a zo dihlant, ha ma ouiot petra a dleit da zebri pe da zisteurel.

## **XII. Pennad.**

*Glanerez ar gwragez.*

1. An aotrou a gomzas c'hoaz ouz Moizez, o lavaroud :
2. Komz ouz bugale Izrael, ha lavar dezo : Eur wreg pa he-devezo gwelet heh ozah, ma han eur paotr, e vezo dihlant e-pad seiz devez, hervez an deizioù euz a rann he mizioù<sup>20</sup>.
3. Hag ar bugel a vezo emwadet d'an eizved deiz.
4. Hogen hi a chomo c'hoaz tri devez ha tregont e gwad he glanerez<sup>21</sup>. Ne lakay he dorn war netra a zantel, ha n'ez ay ket e-barz ar santuar, ken na vezo sevenet he glanerez.
5. Hogen ma han eur baotrez, e vezo dihlant e-pad diou zizun, hervez ar boaz evid red ar mizioù, hag e chomo c'hweh devez ha tri-ugent e gwad he glanerez.
6. Ha pa vezo tremenet deizioù he glanerez, pe evid eur mab, pe evid eur verh, e tougo eun oan bloaz e sakrifis-losk hag eur goulmig pe eun durzunellig, evid ar pehed, e-tal dor tabernakl an testeni, hag o roio d'ar beleg,
7. pehini o hinnigo dirag an Aotrou, hag a bedo eviti ; hag evel-se e vezo glannaet-hi euz a red he gwad. Hounnez eo al lezenn evid an hini a han eur paotr pe eur baotrez.
8. Ma ne gav ket he dorn kement-se, ha ma ne hell ket kinnig eun oan, e kemero diou durzunell, pe diou goulmig, unan evid ar sakrifis-losk, hag eben evid ar pehed : hag ar beleg a bedo eviti, hag hi a vezo glananet evel-se.

## **XIII. Pennad.**

*Lezenn diwar-benn al loventez.*

1. An Aotrou a gomzas c'hoaz ouz Moizez hag Aaron, o lavaroud :
2. An den, e krouenn pe e kig pehini e vezo savet eun disheñvedigez pe eur glogorenn, pe eun dra luhuz bennag, da lavaroud eo gouli al loventez, hennez a vezo kaset d'ar beleg Aaron pe da unan euz e vibien.
3. Mar gwel ar beleg penaoz ema al loventez war ar krouenn, penaoz ar bleo a zo troet e liou gwenn, penaoz al lehiou e pere ema al loventez a zo diou doare donnoh eged ar krouenn pe ar hig all : gouli al loventez eo, ha kas a ray an den diou ar re all.
4. Hogen ma ez eus eur gwennder luhuz war ar krouenn, ma n'eo ket donnoh eged ar hig all, ha mar deo ar bleo euz al liou kent, ar beleg a zerro anezañ e-pad seiz devez.

---

<sup>20</sup> he mizioù : heh amzerioù.

<sup>21</sup> e gwad he glanerez : glannaad he gwad.

5. Hag e sello piz outañ d'ar seizved devez : ha ma n'eo ket kresket al loventez, ha ma n'eo ket en em ledet donnoh er hrohen, e serro c'hoaz anezañ e-pad seiz devez.
6. Hag e sello piz outañ d'ar seizved devez : ha mar deo teñvallo al loventez, ha ma n'eo ket en em ledet war ar hrohen, e tisklêrio anezañ glan, rag ar gal eo : an den-ze a walho e zillad, hag a vezo glan.
7. Goude ma eo bet gwelet gand ar beleg, ha disklêriet glan gantañ, mar teu adarre al loventez da greski, e vezo c'hoaz degaset d'ar beleg,
8. hag e vezo barnet evel dihlant.
9. Pa vezo gouli al loventez war eun den, e vezo degaset d'ar beleg ;
10. Hag eñ a zello piz outañ. Mar deo gwenn liou ar hrohen, ha mar deo troet doare ar bleo, ha mar gweler ivez ar hig beo :
11. Eul loventez koz-braz ha kinviet er hrohen e vezo barnet ; rag-se ar beleg a zisklêrio anezañ dihlant, ha ne zerro ket anezañ, o veza ma eo eun dihlanted anad.
12. Hogen ma red al loventez e doare bleud war ar hrohen, ha mar golo ar hrohen oll adaleg ar penn beteg an treid e kement a zo e gwel,
13. ar beleg a zello piz outañ, hag a varno penaoz al loventez-se a zo glan-braz, o veza ma eo oll troet e gwenn ; ha dre ze an den a vezo glan.
14. Hogen pa vezo gwelet ar hig beo gand loventez ennañ ;
15. Neuze e vezo disklêriet dihlant gand ar beleg, ha lakaet e-touez ar re zihlant : rag mar deo mesket ar hig beo gand loventez, eo dihlant.
16. Mar teu adarre da drei e gwenn, ha mar golo an den oll ;
17. ar beleg a zello piz outañ, hag a zisklêrio anezañ glan.
18. Pa vezo bet e kig hag e krohen eur re eur gouli-lineg, hag a vezo bet pareet ;
19. Ha mar gweler eur gleizenn wenn, pe damhell el leh ma edo ar gouli, e vezo degaset an den d'ar beleg ;
20. pehini a welo penaoz al loventez a zo donnoh eged ar hig all, ha penaoz ar bleo a zo troet e gwenn, a zisklêrio anezañ dihlant : rag gouli al loventez eo a zo tarzet er gouli-lineg.
21. Mar deo ar bleo euz al liou kent, hag ar gleizenn damzeñval, ha ma n'eo ket houmañ donnoh eged ar hig all, ar beleg a zerro anezañ e-pad seiz devez.
22. Ha mar teu an droug da greski, e tisklêrio penaoz eo al loventez.
23. Hogen ma chom en he leh, kleizenn ar gouli-lineg n'eo ken, hag an den a vezo disklêriet glan.
24. Mar deo bet devet eun den en e gig pe en e grohen, ha pa vezo pareet, mar deu ar gleizenn da veza gwenn pe rouz :
25. Ar beleg a zello piz outi ; ha mar gwel penaoz eo troet e gwenn, ha penaoz en em gav donnoh eged ar hrohen all ; e tisklêrio anezi dihlant, o veza ma eo tarzet gouli al loventez er gleizenn.
26. Ma n'eo ket kemmet liou ar bleo, ha ma n'eo ket donnoh leh ar gouli eged ar hig all, ha mar deo damdeñval doare al loventez, ar beleg a zerro anezañ e-pad seiz devez ;
27. hag er seizved deiz, e sello piz outañ. Mar kresk al loventez war ar hrohen, e tisklêrio anezañ dihlant.
28. Hogen mar chom al liou gwenn en e leh, ha ma teu damzeñval, gouli an devadur eo, ha dre ze e vezo disklêriet glan, o veza ma eo kleizenn eun devadur.
29. Mar sav al loventez war penn eur gwaz pe eur vaouez, pe e baro eur gwaz, ar beleg a zello piz outo ;

30. Ha mar deo donnoh al leh-se eged ar hig all, mar deo melen ar bleo, ha moannoh eged diagent, ar beleg a zisklêrio anezañ dihlan, o veza ma eo loventez ar penn hag ar baro.
31. Hogen mar gwel penaoz leh ar gouli a zo kevatal d'ar hig a zo war-dro, ha mar deo du ar bleo, e serro anezañ e-pad seiz devez ;
32. Hga er seizved deiz e sello outañ. Ma n'eo ket kresket ar gouli, mar deo chomet ar bleo en o liou, ha mar deo leh ar gouli kevatal d'ar hig all,
33. E vezo touzet an den, nemed leh ar gouli, hag e vezo serret e-pad seiz devez all.
34. Er seizved deiz, mar gwel ar beleg penaoz eo chomet ar gouli en e leh, ha penaoz n'eo ket donnoh eged ar hig all, e tisklêrio anezañ glan ; ha goude m'en-devezo gwalhet e zillad, e vezo glan.
35. Hogen goude ar glanerez, mar teu c'hoaz ar merk da greski war ar hrohenh,
36. Ne glasko mui mar deo kemmet ar bleo e liou melen, rag dihlan anad eo.
37. Hogen mar chom ar merk heb en em astenn, ha mar deo du ar bleo, eh anavezo penaoz eo pareet an den, hag e tisklêrio distag penaoz eo glan.
38. Mar gweler eo gwenn krohenh eur gwaz pe eur vaouez,
39. Ar beleg a zello piz outo : ha ma anavez penaoz eo damzeñval ar merk gwenn a weler war ar hrohenh, ra ouezo penaoz n'eo ket al loventez, hogen eur merk a liou gwenn, ha penaoz eo glan an den.
40. Ar gwaz euz a benn pehini e kouez bleo, a zo moal ha glan :
41. Ha mar kouez ar bleo diwar an tal<sup>22</sup>, eo tal-voal ha glan.
42. Hogen mar tarz eur merk gwenn pe hell war e benn-voal pe war e dal-voal,
43. Pa en-devezo gwelet ar beleg, e varno anezañ heb arvar evid al loventez a zo savet er moalder.
44. Piou bennag eta a vezo saotret gand al loventez, hag a vezo lakaet a du dre varnedigez ar beleg,
45. En devezo gwikou disgwri, e benn en noaz, e zremm goloet gand e zae ; hag e harmo, o lavaroud penaoz eo dihlan ha saotret.
46. E-keid amzer ma vezo lovr ha dihlan, e chomo e-unan er-mêz euz ar hamp.
47. Mar dema al loventez en eur zae hloan pe lin,
48. Er steuenn pe en anneuenn, pe en eur hrohenh, pe en eun dra greet gand krehin, ;
49. Mar deo saotret gand nammou gwenn pe hell, e vezo kemeret evel eul loventez, ha diskouezet d'ar beleg ;
50. Pehini goude beza sellet piz, a zerro anezi e-pad seiz devez.
51. Hag er seizved deiz, e sello piz adarre ouz ar zae ; ha ma anavez penaoz eo kresket an nammou, eul loventez kinviet eo ; barn a ray penaoz an dillad-se ha kement tra e pehini e vezo kavet nammou, a zo saotret.
52. Hag rag-e e vezint devet en tan.
53. Mar gwel ar beleg penaoz n'eo ket kresket an nammou
54. E hourmenenno gwalhi ar pez e pehini ema al loventez hag e serro anezañ e-pad seiz devez all.
55. Ha mar gwel penaoz n'eo ket distroet d'e genta doare, petra bennag n'eo ket kresket al loventez, e varno ar zae-ze dihlan, hag e losko anezi gand an tan, o veza ma eo eta al loventez en he gorre, pe enni oll.
56. Hogen mar deo teñvalloh leh al loventez, goude ma eo bet gwalhet ar zae, ar beleg he rogo, hag he ranno diogh ar zae.
57. Hogen goude ze, mar bez gwelet eul loventez gwag ha mond-dond el lehiou pere e oa dindan kent, e tle beza losket oll gand an tan.

---

<sup>22</sup> diwar an tal : deuz tu e zremm.

58. Marz a kuit an nammou, ar beleg a walho eun eil gwech ar pez a zo glan, hag e vezo glannaet.
59. Setu eno lezenn al loventez e-keñver an dillad pe a hloan, pe a lin, euz ar steuenn pe euz a anneuenn, pe e kement a zo greet gand krehin ; ma vezo gouezet pe e vezint glan pe dihlan.

## XIV. Pennad.

*Glanerez eun den lovr, e di hag e zillad.*

1. Hag an Aotrou a gomzas ouz Moizez, o lavaroud :
2. Setu al lid a vezo greet evid an den lovr, pa vezo lakaet glan ; degaset e vezo d'ar beleg.
3. Hag hemañ, o veza eet er-mêz euz ar hamp, hag o veza anavezet penaoz eo eet al loventez digantañ,
4. a hourhemenn d'an hini a dle beza glannaet, benniga evitañ daou holvan beo, a zo aotreet o debri, ha koad sedr<sup>23</sup>, ha tane, ha sikadez<sup>24</sup>.
5. Gourhemenni a ray c'hoaz laza unan euz ar golvaned en eul lestr-pri war dour red :
6. hag e soubo ar golvan all a zo beo, gand ar hoad sedr, hag an tane, hag ar sikadez, e gwad ar golvan a vezo bet lazet ;
7. hag e sparfo gantañ seiz gwech an hini a dle beza glannaet, evid ma vezo karzet hervez al lezenn : hag e laosko ar golvan beo, evid ma nijo dre ar parkeier.
8. Ha pa en-devezo an den gwalhet e zillad, e touzo an oll vleo euz e gorr, hag en em walho gand dour : hag o veza karzet evel-se, ez ay er hamp, en heveleb doare koulskoude ma chomo seiz devez er-mêz euz e delt :
9. Hag ar seived devez e touzo bleo e benn, hag e varo, hag e hourrennou, hag oll vleo e gorr ; hag o veza c'hoaz gwalhet e zillad, hag e gorr,
10. en eizved deiz e kemero daou oan dinamm, hag eun dañvad bloaz dinamm ivez, ha tri degved flour-bleud gwiniz<sup>25</sup> ar sakrifis, glebiet gand eoul hag ohpenn eur chopinad eoul.
11. Ha pa en-devezo ar beleg pehini a garz an den-ze, e ginniget gand an oll draou-ze dirag an Aotrou e dor tabernakl an testeni ;
12. e kemero unan euz an ein, hag e kinnigo anezañ evid an droug, gand ar chopinad eoul ; hag o veza o hinniget oll dirag an Aotrou,
13. e lazo an oan, el leh ma lazer peurvuia an ostiv evid ar pehed hag an ostiv-losk, da lavaroud eo el leh santel. Rag an ostiv evid an droug, kerkoulz hag an hini evid ar pehed a zo d'ar beleg : ha santel-braz eo.
14. Hag ar beleg o kemeroud euz a wad an ostiv a zo bet lazet evid an droug, a lakay euz anezañ war penn skouarn zehou an hini a zo karzet, ha war meudou e zorn dehou hag e droad dehou ;
15. Hag e lakay euz ar chopinad eoul en e zorn kleiz,
16. hag e soubo biz e zorn dehou enni, hag e sparfo ganti seiz gwech dirag an Aotrou.
17. Hag e skuillo an eoul a chomo a-zilerh en e zorn kleiz, war penn skouarn zehou an hini a zo karzet, ha war meud e zorn dehou, ha war meud e droad dehou, war bere ar gwad a zo bet skuillet evid an droug,

---

<sup>23</sup> sedr : galleg.

<sup>24</sup> sikadez : galleg (hysope).

<sup>25</sup> flour-bleud gwiniz : epha ( ? )

18. ha war penn an den.
19. Hag e pedo ar beleg evitañ dirag an Aotrou, hag e ray ar sakrifis evid ar pehed : neuze e lazo ar viktim-losk,
20. hag hel lakay war an aoter, gand he braoued-kinnig, hag an den a vezo karzet hervez al lezenn.
21. Mar deo paour, ha ma ne hell ket kaoud ar pezh a zo lavaret, e kemero eun oan a vezo kinniget evid an droug, evid ma pedo ar beleg evitañ, hag an degved lodenn euz a vleud glan glebiet gand eoul evid eur sakrifis, hag eur chopinad eoul,
22. ha diou durzunell, pe diou goulmig a bere e vezo unan evid ar pehed, hag eben evid ar sakrifis-losk :
23. Hag en eizved deiz euz e hlanerez e kinnigo anezo d'ar beleg, e-tal tabernakl an testeni, dirag an Aotrou.
24. Hag ar beleg o kemeroud an oan evid an droug hag ar chopinad eoul, o gorreo war eun dro ;
25. hag o veza lazeta an oan, e lakay euz e wad war penn skouarn zehou an hini a zo karzet, ha war meud e zorn dehou, ha war meud e droad dehou.
26. Hogen skuilla a ray lod euz an eoul en e zorn kleiz ;
27. hag o veza soubet enni biz e zorn dehou, e sparfo seiz gwech dirag an Aotrou :
28. E lakay anezi war penn skouarn zehou an hini a zo karzet, ha war meud e zorn dehou, ha war meud e droad dehou, e leh ma oa bet skuillet ar gwad evid an droug.
29. Hogen lakaad a ray war penn an hini a zo karzet, an dilerh euz an eoul a zo en e zorn kleiz, evid ma lakay an Aotrou da veza trugarezuz en e geñver.
30. Kinnig a ray ivez eun durzunell pe eur goulmig,
31. Unan evid an droug, hag eben evid ar sakrifis-losk, gand e vraoued-kinnig.
32. Henez eo sakrifis an den lovr, pehini ne hell ket kaoud kement a zo dleet evid ar glanerez.
33. An Aotrou a gomzas c'hoaz ouz Moizez hag Aaron, o lavaroud :
34. Pa viot eet e douar Kanaan, e roin deoh e kerz, mar bez gouli al loventez en eun ti bennag,
35. Perhenn an ti a yelo da gaoud ar beleg, hag a lavaro dezañ : Me a gred ema al loventez em zi.
36. Neuze ar beleg a hourhemenn degas er-mêz kement a zo en ti, a-barz ma'z ay e-barz, ha ma welo ma ema al loventez ennañ, gand aon na zeufe da veza dihlan kement a zo en ti. Goude ez ay e-barz da weloud mar dema al loventez en ti.
37. Ha mar gwel war ar mogerioù, evel toullouigoù diforhet gand nammou diliou pe damruz, ha donnoh evid an dilerh,
38. E teuy er-mêz euz a zor an ti, hag e serro anezañ raktal e-pad seiz devez.
39. Hag o veza distroet d'ar seizved devez, ar beleg a zello piz ouz an ti ; ha mar gwel e vezo kresket al loventez,
40. E hourhemenn tenna ar vein e pere e vezo al loventez hag o zeurel er-mêz euz a gêr en eul leh dihlan ;
41. Graka an ti e-unan en diabarz tro war dro, ha teurel ar poultr euz ar grakerezh er-mêz euz a gêr en eul leh dihlan ;
42. Lakaad mein all e-leh ar re a vezo tennet, ha pria an ti gand pri all.
43. Hogen goude ma vezo tennet ar vein, goude ma vezo graket ar poultr, ha priet an ti gand pri all,
44. Pa zeuy ar beleg e-barz, mar gwel eo distroet al loventez, hag ez eo goloet ar mogerioù gand nammou ; eul loventez kinviet eo, hag an ti a zo dihlan.
45. Diskaret e vezo raktal, hag ar vein anezañ, ar hoad hag ar poultr oll a vezo taolet er-mêz euz a gêr en eul leh dihlan.

46. Neb a yelo en ti-ze pa vezo bet serret, a vezo dihlan beteg ar pardaez.
47. Ha neb a gousko ennañ, hag a zebro eun dra bennag, a walho e zillad.
48. Pa'z ay ar beleg en ti, mar gwel penaoz n'eo ket kresket al lovrentez ennañ, goude ma eo bet priet a-nevez, a hlano anezañ evid beza deuet yah :
49. Hag evid e hlana e kemero daou holvan, ha koad sedr, ha tane, ha sikadez :
50. Hag o veza lazeta unan euz ar golvaned en eul lestr pri, war dour-red,
51. e kemero ar hoad sedr, hag ar sikadez, hag an tane, hag ar golvan beo, hag o zoubo oll e gwad ar golvan a zo bet lazeta, hag en dour-red, hag e sparfo sezi gwech an ti ;
52. Hag eñ a hlano anezañ e gwad ar golvan lazeta, hag en dour-red, hag er golvan beo, hag er hoad sedr, hag er sikadez, hag en tane.
53. Ha pa en-devezo laosket ar golvan beo da nijal er parkeier, e pedo evid an ti, hag a vezo glananet hervez al lezenn.
54. Hounnez eo al lezenn diwar-benn an oll lovrenteziou, hag an oll vloñsou.
55. Ha lovrentez an dillad hag an tiez ;
56. Hag ar hleizennou, hag ar porbolennou, hag an nammou luhuz, hag an oll liviou disheñvel ;
57. Evid ma vezo gellet anaoud mar deo glan pe dihlan eun dra.

## XV. Pennad.

*Dihlanted ar gwaz hag ar vaouez.*

1. An Aotrou a gomzas c'hoaz ouz Moizez hag Aaron, o lavaroud :
2. Komzit ouz bugale Izrael, ha livirit dezo : Ar gwaz a laosko da redege e sper, a vezo dihlan.
3. Ha neuze e vezo gwelet penaoz eo techet d'an droug-se, pa en em zastumo da bep pred eun dourenn louz en em stago ouz e gig.
4. Bebe gwele war pehini e vezo bet kousket, pebe leh e pehini e vezo bet azezet, a vezo dihlan.
5. Ma laka eur re e zorn war e wele, e walho e zillad, ha goude beza en em walhet gand dour, e vezo dihlan beteg ar pardaez.
6. Ma azeze el leh ma vezo bet azezet an den, e walho iveze e zillad ; ha goude beza en em walhet gand dour, e vezo dihlan beteg ar pardaez.
7. Neb en-devezo lakaet e zorn war e gig a walho e zillad ; ha goude beza en em walhet gand dour, e vezo dihlan beteg ar pardaez.
8. Mar taol an den-ze euz e vabouze war an hini a zo glan, hemañ a walho e zillad ; ha goude beza en em walhet gand dour, e vezo dihlan beteg ar pardaez.
9. An dibr war pehini e vezo bet azezet, a vezo dihlan.
10. Ha kement a vezo bet dindan an hini a zo ar beradur sper gantañ a vezo dihlan beteg ar pardaez. Neb a zougo eun dra euz ar re-ze, a walho e zillad ; ha goude beza en em walhet gand dour, e vezo dihlan beteg ar pardaez.
11. Piou bennag a vezo bet stoket gand eun den en doare-ze, a-barz ma en-devezo gwalhet e zaouarn, hemañ a walho e zillad ; ha goude beza en em walhet gand dour, e vezo dihlan beteg ar pardaez.
12. Al lestr-pri war behini en-devezo lakaet e zorn, a vezo torret ; hag al lestr-prenn a vezo gwalhet gand dour.
13. Mar deoh yac'haet an hini en-doa an droug-se, e nivero seiz devez goude ma vezo bet glannaet ; ha goude ma en-devezo gwalhet e zillad hag e oll gorv e doureier red, e vezo glan.

14. Ha d'an eizved deiz e kemero diou durzunell, pe diou goulmig, hg e teuy dirag an Aotrou e-tal dor tabernakl an testeni, hag e roy anezo d'ar beleg,
15. pehini a ginnigo unan evid ar pehed, hag eben evid ar sakrifikis-losk ; hag e pedo evitañ dirag an Aotrou, evid ma vezo glannaet euz a redadur e sper.
16. Ar gwaz euz a bihini e redo ar sper, a walho e oll gorv gand dour ; hag e vezo dihlan beteg ar pardaez.
17. Gwalhi a ray gand dour ar zae hag ar hroheñ en-devezo bet warnezañ, hag e vezo dihlan beteg ar pardaez.
18. Ar vaouez gand pehini e vezo eet, en em walho gand dour, hag e vezo dihlan beteg ar pardaez.
19. Ar vaouez pehini he-devezo he red-gwad beb miz a vezo rannet e-pad seiz devez.
20. Piou bennag a stoko outi, a vezo dihlan beteg ar pardaez.
21. Ha kement tra war behini e vezo bet kousket pe azezet e deizioù he rannerez, a vezo dihlan.
22. Neb en-devezo staket ouz he gwele, a walho e zillad ; ha goude beza en em walhet gand dour, e vezo dihlan beteg ar pardaez.
23. Piou bennag en-devezo lakaet e zorn war eun dra war pehini e vezo bet azezet, a walho e zillad ; ha goude beza en em walhet gand dour, e vezo dihlan beteg ar pardaez.
24. Mar da eur gwaz d'he havoud en amzer ma ema he miziou<sup>26</sup> ganti, e vezo-eñ dihlan e-pad seiz devez : hag an oll weleou war bere e kousko a vezo dihlan.
25. Ar vaouez gand pehini e c'hoarvez meur a zeiz eur red-gwad en amzer ha n'ema ket he miziou ganti, pe da behini goude he miziou ne ehan ket ar gwad da redeg, a vezo dihlan evel en amzer he miziou, keit ha ma pado kement-se.
26. Kement gwele war pehini e vezo bet kousket, ha kement tra war pehini e vezo bet azezet a vezo dihlan.
27. Piou bennag en-devezo lakaet e zorn warnezo, a walho e zillad ; ha goude beza en em walhet gand dour, e vezo dihlan beteg ar pardaez.
28. Mar chom ar gwad heb redeg, e nivero-hi seiz devez evid he glanerez.
29. Ha d'an eizved deiz e kinnigo eviti d'ar beleg diou durzunell, pe diou goulmig, e-tal tabernakl an testeni.
30. Hag ar beleg a ginnigo unan evid ar pehed, hag eben evid ar sakrifikis-losk ; hag e pedo eviti dirag an Aotrou hag evid ar red euz he glanerez.
31. Deski a reot eta da vugale Izrael en em viroud diou an dihlanted, evid na varvint ket en o zaotrou, goude beza mastaret va zabernakl a vezo en o hreiz.
32. Hounnez eo al lezenn a zell ouz an hini a laosk da redeg e sper, pe en em zaotr o weloud eur vaouez ;
33. Pe ouz ar vaouez a zo rannet en abeg d'he miziou, pe he-deus eur red-gwad, pe ouz ar gwaz en-devezo kousket ganti hag hi evel-se.

## **XVI. Pennad.**

*Peur ha penaoz e tle mond ar beleg er santuar.*

1. An Aotrou a gomzas ivez ouz Moizez, goude ma oa maro an daou vab euz a Aaron, pa oent lazeta evid beza kinniget tan a-ziavêz d'an Aotrou.

---

<sup>26</sup> miziou : amzeriou.

2. Hag e hourhemennas dezañ, o lavaroud : Lavar da Aaron, da vreur, n'ez ay ket e peb amzer er santuar ar re a zo e-diabarz ar ouel dirag ar golher a holo an arh, evid na varvo ket ; rag en em ziskouez a rin er goabrenn war an orakl ;
3. N'ez eet ket ken n'en-devezo greet an dra-mañ : Kinnig a ray eul leue evid ar pehed, hag eun tourh e sakrifis-losk.
4. Eur zae lin a wisko, golei a ray gand bragou lin ar pezh a dle beza kuzet ; en em houriza a ray gand eur gouriz lin ; lakaad a ray war e benn eur mitr lin ; rag ar gwiskou-ze a zo santel ; hag o lakaad a ray oll, goude beza en em walhet.
5. Hag e tegemero digand an oll strollad euz a vugale Izrael daou vouh evid ar pehed, hag eun tourh evid ar sakrifis-losk.
6. Ha pa en-devezo benniget al leue, ha pa en-devezo pedet evitañ e-unan hag evid e di,
7. e savo an daou vouh dirag an Aotrou e-tal dor tabernakl an testeni ;
8. hag o teurel ar sort war an daou vouh, unan evid an Aotrou, hag egile evid ar bouh da gas kuit ;
9. Ar bouh war pehini e vezo kouezet ar sort evid an Aotrou, a vezo kinniget gand Aaron evid ar pehed :
10. Hag ar bouh war pehini e vezo kouezet ar sort evid ar bouh da gas kuit, a vezo lakaet beo gantañ dirag an Aotrou, evid ma ray pedennou warnezañ, ha ma kaso anezañ d'an distro.
11. Goude beza greet kement-se hervez ar gourhemenn, e kinnigo al leue ; hag o pedi evitañ e-unan hag evid e di, e lazo anezañ.
12. Neuze e kemero an ezañsouer en-devezo karget leun gand glaou beo diwar an aoter, hag o kemeroud gand e zorn al louzou c'hwez-vad a vezo bet greet evid ezañs, ez ay en tu all d'ar ouel e Sant ar Zent ;
13. Evid, pa vezo lakaet al louzou c'hwez-vad war an tan, ma teuy ar maged hag an êzenn anezo da holei an orakl a zo war an testeni, ha ne varvo ket.
14. Kemeroud a ray ivez euz a wad al leue, hag e sparfo seiz gwech gand e viz ar golher war-zu ar sav-heol.
15. Ha goude ma en-devezo lazet ar bouh evid pehed ar bobl, e tougo e wad en diabarz euz ar ouel, evel ma eo bet gourhemennet diwar-benn gwad al leue, evid ma sparfo dirag an orakl,
16. Ha ma hlano ar santuar diou saotrou bugale Izrael, ha diou o faziou, hag o oll behejou. An hevelebid a ray war tabernakl an testeni, a zo savet en o hreiz e-mesk ar saotrou euz o zeltou.
17. Na vezet den ebed en tabernakl, pa'z ay ar beleg-braz e Sant ar Zent, evid pedi evitañ e-unan hag evid e di, hag evid an oll strolladeuz a Izrael, ken na vezo deuet er-mêz.
18. Hogen pa vezo deuet er-mêz etrezeg an aoter za zo dirag an Aotrou, ra bedo evitañ e-unan ; ha goude beza kemeret euz a wad al leue, hag euz a wad ar bouh, ra skuillo anezañ war gernel an aoter tro-war-dro :
19. Hag o sparfa seiz gwech an aoter gand e viz lakaet er gwad, e hlannaio hg e santellao anezi diou saotrou bugale Izrael.
20. Goude ma en-devezo glannaet ar santuar, hag an tabernakl, hag an aoter, e kinnigo ar bouh beo :
21. Hag o veza lakaet e zaou zorn war penn ar bouh, e tisklêrio oll fallagriezou bugale Izrael, hag o oll wallou, hag o oll behejou ; hag oh o lakaad gand droug-pedenn war penn ar bouh, her haso d'an distro gand eun den dare evid-se.
22. Ha goude ma en-devezo douget ar bouh o fallagriezou en eul leh a-du, hag e vezo bet laosket en distro,

23. E tistroy Aaron e tabernakl an testeni, ha goude beza kuitaet ar gwiskamañchou en-doa gwisket kent pa'z ee er santuar, hag o veza o lezet eno,
24. e walho e gig el leh santel, hag e lakay e zillad. Ha goude ma vezo deuet er-mêz, ha ma en-devezo kinniget e sakrifis-losk hag hini ar bobl, e pedo evitañ e-unan hag evid ar bobl ;
25. Hag e tevo war an aoter al lard a zo bet kinniget evdid ar pehejou.
26. Hogen an hini en-devezo kaset ar bouh da gas kuit, a walho gand dour e zillad hag e gorv, ha goude-ze e teuy e-barz er hamp.
27. Kaset e vezo er-mêz euz ar hamp al leue hag ar bouh a vezo bet lazeta evid ar pehed, hag a vezo bet douget o gwad er santuar, evid ma vezo sevenet an dihaouidigez ; hag e vezo devet en tan ar hrohen, ar hig hag ar beuzel.
28. Ha piou bennag en-devezo o devet, a walho e zillad hag e gig en dour, ha goude-ze e teuy e-barz er hamp.
29. Hga an dra-ze a vezo reiz ha peurbaduz en ho touez. Er seizved miz, d'an degved deuz euz ar miz, e hlaharot hoh eneou, ha ne reot labour ebed, ken ar re a zo ganet en ho pro, ken ar re a zo deuet euz a-ziavêz bro hag a gerz en ho touez.
30. En deis-se eo e vezo greet ho tihaouidigez, ha glanedigez hoh oll behejou : dirag an Aotrou e vloh glannaet :
31. Rag sabat an ehan eo, hag e hlaharot hoh eneou gand eul lid peurbaduz.
32. Hogen an dihaouidigez-se a vezo greet gand ar beleg a zo bet sakret, hag a zo bet sakret ivez e zaouarn evid ma ray ar garg a veleg e-leh e dad ; hag e wisko ar zae lin, hag ar gwiskmañchou santel.
33. Hag eñ a zihauio ar santuar, tabernakl an testeni hag an aoter ; ar veleien ivez hag ar bobl oll.
34. Hag an dra-mañ a vezo deoh eul lezenn da viroud bepred, ma pedot eur wech ar bloaz evid bugale Izrael, hag evid o oll behejou. Moizez a reas eta evel m'en-doa gourhemennet an Aotrou dezañ.

## XVII. Pennad.

*Doue a hourhemenn d'an Izraelited na raint sakrifis nemed da Zoue hepken,  
ha na zebrint ket a wad.*

1. An Aotrou a gomzas c'hoaz ouz Moizez, o lavaroud :
2. Komz ouz Aaron hag e vibien, hag ouz bugale Izrael, ha lavar dezo : Setu ar pezh a hourhemenn an Aotrou, o lavaroud :
3. Piou bennag euz a di Izrael en-devezo lazeta eun ejenn, pe eun dañvad, pe eur havr er hamp pe er-mêz euz ar hamp
4. Ha n'en-devezo ket e ginniget d'an Aotrou e-tal dor an tabernakl, a vezo kabluza euz a skuill gwad : hag e varvo euz a-greiz e bobl, evel pa en-defe skuillet gwad eun den.
5. Rag-se bugale Izrael a dle degas d'ar beleg o ostivou, ar re a lazont peurvuia er park, evid ma vezent gouestlet d'an Aotrou e-tal dor tabernakl an testeni, ha ma vezint lazeta d'an Aotrou evel ostivou a beoh.
6. Hag ar beleg a skuillo ar gwad war aoter an Aotrou e-tal dor tabernakl an testeni, hag e tevo al lard evel eur c'hwez hetuz d'an Aotrou.
7. Ha biken mui ne lazint o ostivou d'an diaoulou, gand pere int en em zaotret. An dra-ze a vezo reiz ha peurbaduz evita hag evid o nested.

8. Lavaroud a ra ivez dezo : Piou bennag euz a di Izrael, pe euz an diavêzidi a ergerz en ho touez, a ginnigo eur sakrifis-losk pe eur viktim.
9. Ha n'her haso ket e-tal dor tabernakl an testeni, evid ma vezo kinniget d'an Aotrou, a varvo euz a greiz e bobl.
10. Piou bennag euz a di Izrael, pe euz an diavêzidi a ergerz en o zouez, en-devezo debret gwad, e savin va dremm a-eneb e ene hag e tennin anezañ euz greiz e bobl ;
11. Ha buhez ar hig a zo er gwad : hag e roet em-eus deoh, evid ma vezo deoh war an aoter, evid diskarg hoh eneo, ha ma vezo ar gwad dihaoudigez evid an ene.
12. Rag-se em-eus lavaret da vugale Izrael : Hini ahanoh, nag euz an diavêzidi a ergerz en ho touez, na zebret gwad.
13. Piou bennag euz a vugale Izrael pe euz an diavêzidi a ergerz en ho touez en-devezo kemeret en hemolh pe er rouejou eul loen pe eul labous a heller da zebri, a skuillo e wad, hg e holoy gand douar.
14. Rag buhez an oll gig a zo er gwad ; ha dre-ze em-eus lavaret da vugale Izrael : Ne zebrot ket euz a wad pep kig ; rag buhez pep kig a zo er gwad : ha piou bennag a zebro anezañ, a vezo lazet.
15. Kement den en-devezo debret euz a eul loen maro anezañ e-unan, pe a vezo bet paket gand eul loen all, daoust pe euz ar vro pe divroad eo an den, e walho e zillad, hag en em walho e-unan en dour ; hag eñ a vezo dihlan beteg ar pardaez : hag en doare-ze e teuy da veza glan.
16. Ma ne walh ket e zillad hag e grohenn, e tougo e fallagriez.

## XVIII. Pennad.

*Lezennou diwar-benn an dimeziou difennet, ha diwar-benn ar glanded.*

1. An Aotrou a gomzas c'hoaz ouz Moizez, o lavaroud :
2. Komz ouz bugale Izrael, ha lavar dezo : Me eo an Aotrou ho Toue.
3. Ne reot ket hervez boaz bro an Ijipt, e pehini oh bet o chom : ha ne reot ket hervez doare bro-Ganaan e pehini ho lakain da vond ; ha ne heuliot ket o lezennou.
4. Seveni a reot va gourhemennou, miroud a reot va helenno, hag e kertzot enno. Me eo an Aotrou ho Toue.
5. Mirit va lezennou ha va helenno : an den o miro a vevo drezo. Me eo an Aotrou.
6. Den ne dostay ouz ar vaouez a zo kar dezañ dre ar gwad, evid dizoloi he mezegez<sup>2728</sup>. Me eo an Aotrou.
7. Ne zizoloi ket mezegez da dad na da vamm : da vamm eo ; ne zizoloi ket he mezegez.
8. Ne zizoloi ket mezegez gwreg da dad ; rag mezegez da dad eo.
9. Ne zizoloi ket mezegez gwreg da dad, rag mezegez da dad eo.
10. Ne zizoloi ket mezegez merh da vab, pe merh da verh ; rag da vezegez eo.
11. Ne zizoloi ket mezegez merh gwreg da dad, he-deus ganet d'az tad, hag a zo c'hoar dit.
12. Ne zizoloi ket mezegez c'hoar da dad ; rag kig da dad eo.
13. Ne zizoloi ket mezegez c'hoar da vamm ; rag kig da vamm eo.
14. Ne zizoloi ket mezegez da eontr kompez, ha ne di ket da gaoud e wreg ; rag gand nesanded eo stag ouzit.

---

<sup>28</sup> mezegez : bet savet war ar wrizienn "mez" ; noazder.

15. Ne zizoloi ket mezegez da verh-kaer ; rag gwreg da vab eo ; ha ne zizoloi ket he noazder.
16. Ne zizoloi ket mezegez gwreg da vreur ; rag mezegez da vreur eo.
17. Ne zizoloi ket mezegez da wreg hag he merh. Ne gemeri ket merh he mab, na merh ha merh evid dizoloi o mezegez, o veza ma'z int he hig-hi, ha ma'z eo ar gevredigez-se eun iñsest.
18. Ne gemeri ket c'hoar da wreg evid beza keñvererez dezi, ha ne zizoloi ket he mezeegz e-pad am vezo beo da wreg.
19. Ne dostai ket ouz eur wreg pehini a vezo he miziou ganti, ha ne zizoloi ket he loustoni.
20. Ne di ket da gavodu gwreg da nesa, ha n'en em zaotri ket gand kemmesk an had.
21. Ne roi ket euz da ouenn evid beza gouestlet da idol Moloh, ha ne zaotri ket ano da Zoue. Me eo an Aotrou.
22. N'ez i ket da gavoud eur gwaz e-giz pa ve eur vaouez ; rag eun dar argarzuz eo.
23. N'ez i ket da gavoud loen ebed, ha n'en em zaotri ket gantañ. Ar vaouez ne hourvezo ket dindan eul loen, ha n'en em unano ket gantañ, rag eun torfed eo.
24. N'en em zaotret ket gand an oll draou-ze, gand pere eo en em zaotret an oll boblou a gasin kuit dirazoh.
25. Hag gand pere eo bet saotret ar vro-ze : ha me a zeuy da gastiza he fallagriezou, evid ma tistaolo gand euz he broiz.
26. Mirit va lezennou ha va barnedigeziou, ha na rit hini euz an traou argarzuz-se, na c'hwi tud ar vro, nag an divroidi a zo deuet da chom en ho mesk.
27. Hag ar re a zo bet o chom er vro-ze en ho raog, o-deus greet an oll draou argarzuz-se, hag o-deus saotret ar vro.
28. Diwallit eta, mar grit an heveleb traou, na zeuy d'ho tisteurel, evel ma he-deus distaolet ar bobl a zo bet enni en ho raog.
29. Mirit va gourhemennou. Na rit ket ar pezh o-deus greet ar re a oa en ho raog, ha n'en em zaotrit ket gand an traou-ze. Me eo an Aotrou ho Toue.

## **XIX. Pennad.**

*Meur a lezenn.*

1. An aotrou a gomzas ouz Moizez, o lavaroud :
2. Komz ouz strollad oll vugale Izrael, ha lavar dezo : Bezit sent, rag me a zo sant, me an Aotrou ho Toue.
3. Ra zoujo pep hini e dad hag e vamm. Mirit va deizou sabat. Me eo an Aotrou ho Toue.
4. Na droit ket ouz an idolou, ha na rit ket deoh doueed teuzet. Me eo an Aotrou ho Toue.
5. Ma lazit eun ostiv a beoh d'an Aotrou, evid tenna e drugarez warnoh,
6. e tebrot anezi en dezi ma vezo bet lazet, hag antronoz : hag e tevot gand an tan kement a vezo chomet a-zilerh en trede deiz.
7. Mar tebr eur re euz anezi goude an eil devez, e vezo dizantel ha fallagr :
8. Hag e tougo e fallagriez, o veza ma en-deus saotret ar pezh a oa gouestlet d'an Aotrou, hag e varvo euz a-greiz e bobl.
9. Pa vedot an edou euz ho touar, n'o zouzot ket beteg kohenn an douar ; ha ne zastumot ket an tamouezennou a vezo chomet.

10. Ne zastumot ket kennebeud en ho kwinienn a bodou a vezo chomet, nag ar greunennou a vezo kouezet ; o lezel a reot evid ar beorien hag evid an ergerzerien. Me eo an Aotrou ho Toue.
11. Ne laerot ket. Ne leverot ket a hevier ; ha den ne douello e nesa.
12. Ne doui ket e gaou em ano, ha ne zaotri ket ano da Zoue. Me eo an Aotrou.
13. Ne damalli ket e gaou da nesa, ha ne waski ket anezañ dre nerz. Gobr da zevezour ne chomo ket en da di beteg ar mintin.
14. Ne liviri ket a zroug euz an den bouzar, ha ne liki netra dirag an den dall a hellfe e lakaad da goueza : hogen douja a ri an Aotrou da Zoue, rag me eo an Aotrou.
15. Ne ri netra a-eneb gwir, ha ne varni ket e gaou. Ne zisprizi ket an den paour, ha ne enori ket an den galloudeg a-eneb gwir. Barn da nesa gand lealded.
16. Ne vezi nag eun droug-prezeger, nag eul labenner kuz e-touez da bobl. Ne zavi ket a-eneb gwad da nesa. Me eo an Aotrou.
17. Ne gasai ket da vreur en da galon, hogen difazia a ri anezañ dirag an oll, gand aon n'az-pe ar pehed en abeg dezañ.
18. Na glsk ket en em veñji, hag ankounac'ha ar gaou a-berz da genvroiz. Karoud a ri da vignon evel dout da-unan. Me eo an Aotrou.
19. Mirit va lezennou. Na laka ket da loen d'en em bara gand loened euz a erur ouenn all. Ne hadi ket da bark gand hadou disheñvel. Ne zougi ket a zillad gweet gand diou neudenn disheñvel.
20. Ma'z a eur gwaz da gousked gand eur vaouez evid en em unani ganti, ha mar deo houmañ eur vatez hag en oad da zimezi, hogen ma n'eo ket bet dasprenet gand arhant, ha ma n'eo ket bet roet he frankiz dezi, e vezint kannet o-daou, ha ne varvint ket, o veza ma ne oa ket frank hi<sup>29</sup>.
21. Hogen eñ, evid e behed, a ginnigo eun tourh d'an Aotrou e-tal dor tabernakl an testeni :
22. Ar beleg a bedo evitañ hag evid e behed dirag an Aotrou ; hag e kavo trugarez, hag e behed a vezo distaolet dezañ.
23. Pa viot eet er vro am-eus lavaret e vije roet deoh, ha pa ho-pezo plantet enni gwez frouez, ez emwado anezo : ar frouez kenta a zavo anezo a vezo dihlan deoh, ha ne zebrot ket anezo.
24. Hogen ar pevare bloaz hoh oll frouez a vezo santellaet ha gouestlet d'an Aotrou.
25. Hogen er pempved bloaz e tebrot ar frouez, goude beza dastumet kement o-devezo douget ar gwez. Me eo an Aotrou ho Toue.
26. Ne zebrot netra gand ar gwad. Ne ziouganot ket ; ha ne arvestot ket an huñvreou.
27. Ne grennot ket ho pleo ; ne douzot ket ho park.
28. Ne reot ket a drohou en ho kig, en abeg da eun den maro, ha ne reot na skeudenn nag arouez war ho korv. Me eo an Aotrou.
29. Arabad eo dit gwalla da verh, gand aon na ve saotret an douar, ha na ve leun a zroug.
30. Mirit va deiziou sabat, ha doujit va zantuar. Me eo an Aotrou.
31. Ne zistroit ket evid mond da heul ar strobinnerien, ha ne houlennit ket a guzul digand an diouganerien, gand aon na veh saotret ganto. Me eo an Aotrou ho Toue.
32. Sao dirag eur penn gwenn, hag enor an den koz : ha douj an Aotrou da Zoue. Me eo an Aotrou.
33. Mar chom eun diavêziad en ho pro, ha mar dema en ho touez, na damallit ket anezañ :

---

<sup>29</sup> ma ne oa ket frank hi : ne oa ket hi bet frankizet.

34. Hogen bezet en ho touez evel pa ve euz ar vro, ha karit anezañ evelдох hoh-unan : rag c’hwí a zo diavêzidi hoh-unan e douar an Ejipt. Me eo an Aotrou ho Toue.
35. Na rit netra ne ve leal, nag er varn, nag er reolenn, nag er pouez, nag er goñvor.
36. Bezet reiz ar valañs, ha reiz ar poueziou, reiz ar bouezell<sup>30</sup>, ha reiz ar sestier<sup>31</sup>. me eo an Aotrou ho Toue, en-deus ho tennet euz a zouar an Ejipt.
37. Mirit va oll gelennou ha va oll varnedigeziou, ha sevenit o<sup>32</sup>. Me eo an Aotrou.

## XX. Pennad.

*Lezennou diwar-benn an idolatri hag ar strobínellou, ha diwar-benn ar hlanded.*

1. An Aotrou a gomzas c’hoaz ouz Moizez, o lavaroud :
2. An dra-mañ a liviri da vugale Izrael : kement hini euz a vugale Izrael, pe euz an diavêzidi a chom en Izrael, en-devezo roet euz e ouenn da idol Moloh, a vezo lakaet d’ar maro : pobl ar vro a labezo anezañ gand mein.
3. Ha me a lakay va dremm a-eneb an den-ze, hag e lamin anezañ euz a-greiz e bobl, o veza ma en-deus roet euz e ouenn da Voloh, ma en-deus mastaret va zantuar, ha ma en-deus saotret va ano santel.
4. Mar teu pobl ar vro dre leziregez, hag evel dre fae evid va gourhemenn, da leuskel da vond an den en-devezo roet euz e ouenn da Voloh, ha ma ne fell ket dezi e laza ;
5. Me a zavo droug ennon a-eneb an den-ze, hag a-eneb e dud, hag e lamin anezañ euz a-greiz e bobl, eñ hag ar re oll o-devezo aotreet eh en em hastaoufe gand Moloh.
6. Mar tistro eun den diouzin evid mond da heul ar strobínellerien hag an diouganerien, ha mar teu d’en em hastaoui ganto, e savo droug ennon a-eneb dezañ, hag e lazin anezañ euz a-greiz e bobl.
7. En em zantellait ha bezit sent, rag me eo an Aotrou ho Toue.
8. Mirit va helennou, ha sevenit o. Me eo an Aotrou a zo o santellaad ahanoh.
9. Neb en-devezo droug-pedet gand e dad pe gand e vamm, a vezo lakaet d’ar maro : ra gouezo e wad warnezañ, o veza ma en-deus droug-pedet gand e dad pe gand e vamm.
10. Mar teu eur re da walla gwreg eun all, ha mar kouez en avoultriez gand gwreg e nesa, ra vezo lakaet d’ar maro hag ar gwaz hag ar vaouez avoultr.
11. Mar teu eur re da gousked gand e lezvamm, ha mar tizolo mezegez<sup>33</sup> e dad, e vezint lakaet d’ar maro o-daou : ra gouezo o gwad warnezo.
12. Mar kousk eur re gand e verh-kaer, ra vezint lakaet d’ar maro o-daou, rag eun torfed braz o-deus greet ; ra gouezo o gwad warnezo.
13. Mar kousk eur re gand eur gwaz e-giz pa ve eur vaouez, o-deus greet o-daou eun torfed braz, hag e vezint lakaet d’ar maro : ra gouezo o gwad warnezo.
14. Neb a zimezo gand ar vamm, goude beza bet dimezet gand ar verh, hennez en-devezo greet eun torfed braz : ez-veo e vezo devet ganto, ha ne chomo ket eun droug ker braz en ho touez.
15. Neb a yelo da gavoud eul loen bennag a vezo lakaet d’ar maro : lazet e vezo ivez al loen.

---

<sup>30</sup> ar bouezell : muzul (just pehini ?)

<sup>31</sup> ar sestier : muzul evid ar greun.

<sup>32</sup> ha sevenit o hag o zevenit, ha sevenit anezo.

<sup>33</sup> mezegez : noazder.

16. Ar vaouez he-devezo kousket dindan eul loen bennag, a vezo lazeta gantañ<sup>34</sup> : ra gouezo o gwad warnezo.
17. Mar da eur re da gavoud e hoar, merh e dad, pe merh e vamm, ha mar gwel he mezegez, pe mar gwel-hi e vezegez-eñ ; eun torfed braz o-deus greet, hag e vezint lazeta dirag ar bobl, o veza ma o-deus diskouezet o mezegez an eil d'egile ; hag i a zougo o fallagriez.
18. Mar da eur re da gavoud eur vaouez en amzer ma ema miziou ganti, ha mar tizolo he mezegez, ha mar tikouez-hi mammenn he gwad, e vezint lazeta o-daou euz a-greiz o fobl.
19. Ne zizoloi ket mezegez c'hoar da vamm, na mezegez c'hoar da dad. Neb a ray kement-se, a lakay e noaz mezegez e gig e-unan : i o-daou a zougo o fallagriez.
20. Mar da eur re da gavoud gwreg e eontr, breur e dad, pe gwreg e eontr, breur e vamm, ha mar tizolo mezegez e gerent-tost, e tougint o-daou o fehed ; hag e varvint heb bugale.
21. Mar timez eur re da wreg e vreur, e ra eun dra direiz : en noaz e laka mezegez e vreur ; hag e vezint heb bugale.
22. Mirit va lezennou ha va bardedigeziou, ha sevenit o, gand aon m'ho tistaolfe ivez an douar e tleit mond da chom.
23. Na heuillot ket lezennou ar broadou a dlean da gas kuit en ho raog. Rag an oll draou-ze o-deus greet, hag euzuz int bet dirazon.
24. Hogen setu petra a lavaran deoh : Dalhit o douar-i, a roin deoh e degouez<sup>35</sup>, douar e pehini e tiver al lêz hag ar mel. Me eo an Aotrou ho Toue, pehini en-deus ho tennet euz a-zouez an oll boblou all.
25. Rannit eta ivez c'hwi al loen glan diou al loen dihlan, hag an evn glan diou an evn dihlan : ha na zaotrit ket hoh eneoou gand al loened, hag an evned, ha kement a fiñv war an douar, hag em-eus diskouezet deoh evel traou dihlan.
26. Sent e viot din, o veza ma on sant, me an Aotrou, ha ma em-eus ho tennet euz a-douez an oll boblou all, evid ma viot din.
27. Ar gwaz pe ar vaouez e pere e vezo eur spered Piton<sup>36</sup>, pe eur spered a ziougan, a vezo lakaet d'ar maro : labezet e vezint ; hag o gwad a gouezo warnezo.

## XXI. Pennad.

### *Dleadou ar veleien.*

1. An Aotrou a lavaras ivez da Voizez : Komz ou beleien mibien Aaron, ha lavar dezo : N'en em zaotret ket ar beleg pa varv e genvroiz ;
2. Nemed ma ve e gerent a-ouenn, hag e gerent tosta ; da lavaroud eo, e dad hag e vamm, e vab hag e verh, e vreur ivez,
3. Hag e hoar gwerh, pehini n'eo ket bet dimezet :
4. Hogen n'en em zaotro ket, pa varvo zoken eur priñs euz e bobl.
5. Ne douzint ket o fenn, nag o baro, ha ne raint ket a drohou en o hig.
6. Sent e vezint evid o Doue, ha ne zaotrint ket e ano : rag i a ginnig ezañs d'an Aotrou, ha baraou o Doue ; ha rag-se e vezint sent.

---

<sup>34</sup> gantañ : asamblez gantañ.

<sup>35</sup> e degouez : evel herez.

<sup>36</sup> eur spered Piton : ? Marteze : eur spered douellerez.

7. Ne gemerint ket da wreg eur vaouez gwallet, nag eur hast, nag an hini a vezo bet kaset kuit gand e ozah : o veza ma int sakret d'o Doue.
8. Ha ma kinnig ar baraou a-ginnig. Ra vezint eta sent, rag me a zo sant va-unan, me an Aotrou pehini ho laka da veza sent.
9. Mar bez kavet merh eur beleg oh ober loustoni, ha ma ra dismegañs da ano he zad, e vezo devet en tan.
10. Ar Poñtif, da lavaroud eo, ar beleg brasa e-touez e vreudeur, war penn pehini e vezo bet skuillet eoul ar sakradur, ha daouarn pehini a vezo bet sakret evid ar velegiez, hag a zo gwisket gand giwskamañchou santel, ne zizoloy ket e benn, ha ne rogo ket e zillad :
11. Ha ne day ket biken etrezeg eur horv maro ; ha n'en em zihlano ket zoken en abeg d'e dad na d'e vamm.
12. Ha ne day ket er-mêz euz al lehiou santel, gand aon na zaotrfe santuar an Aotrou, o veza ma eo bet skuillet warnezañ eoul sakradur santel e Zoue. Me eo an Aotrou.
13. Kemeroud a ray da wreg eur werhez ;
14. Ne gemero ket eun intañvez, nag eur wreg kaset kuit gand he ozah, nag eur vaouez gwallet, nag eur hast ; hogen kemeroud a ray eur plah-yaouank euz e bobl e-unan.
15. Ne vesko ket ar hef<sup>37</sup> euz e ouenn gand ar re zister euz e bobl ; rag me eo an Aotrou pehini e laka da veza sant.
16. An Aotrou a gomzas c'hoaz ouz Moizez, o lavaroud :
17. Lavar da Aaron : E-touez da dud mar deus eur re euz da ouenn hag en-devezo eur merk bennag war e gorv, ne ginnigo ar baraou d'e Zoue.
18. Ha ne dostay ket evid ober e garg ; mar deo dall, pe gamm ; mar deo e fri pe re vihan, pe re vraz, pe dort ;
19. Mar deo torret e droad, pe e zorn ;
20. Mar deo tort, pe bikouz ; mar en-deus ar banne war e lagad ; mar en-deus eur hal a-vreped, pe an diskraeb war e grohenn, ma en-deus eun avelenn.
21. Kement hini euz a ouenn Aaron, ar beleg, en-devezo eur merk bennag, ne dostay ket evid kinnig ostivou d'an Aotrou, pe baraou d'e Zoue.
22. Debri a ray koulskoude euz ar baraou a zo kinniget er santuar ;`
23. Hogen en heveleb doare n'ez ay ket en diabarz euz ar ouel, ha ne dostay ket ouz an aoter, o veza ma en-deus eun namm, ha na dle ket saotra va santuar. Me eo an Aotrou a laka anezo da veza sent.
24. Moizez a lavaras eta da Aaron, ha d'e vibien, ha da Izrael oll, kement a oa bet gourhemennet dezañ.

## XXII. Pennad.

*Ar re a dle debri euz an traou santel.*

1. An Aotrou a gomzas c'hoaz ouz Moizez, o lavaroud :
2. Komz ouz Aaron hag e vibien, evid ma pellaint diouh kinnigou sakr bugale Izrael, ha na zaotrint ket va ano santel er pezh a zo kinniget din. Me , eo an Aotrou.
3. Lavar dezo ha d'o nested : Piou bennag euz ho kouenn, o veza eur saotr ennañ, a dostay ouz an traou sakr hag a zo bet kinniget d'an Aotrou gand bugale Izrael, a varvo dirag an Aotrou. Me eo an Aotrou.

---

<sup>37</sup> ar hef : ar re a zo e penn.

4. Kement hini euz a ouenn Aaron a vezo lovr, pe en-devezo eur red sper, na zebro ket ar pezh a zo bet gouestlet din, beteg ma vezo pareet. Neb a lakay e zorn war eun den dihlannaet gand eur horv maro, pe war eur re en devezo laosket da redege e sper,
5. Pe war eul loen-stlej, pe war eun dra bennag all dihlana, ha ne heller ket steki outañ heb beza saotret,
6. a vezo dihlana beteg ar pardaez, ha ne zebro ket euz ar pezh a zo bet santellaet : hogen goude ma en-devezo gwalhet e gorv en dour,
7. ha ma vezo kuzet an heol, neuze o veza glannaet, e tebro euz an traou santellaet, o veza ma eo e voued.
8. Ne zebrint ket euz a eul loen maro anezañ e-unan, nag euz an hini a vezo bet paket gand eul loen all ; ha n'en em zaotrint ket enno. Me eo an Aotrou.
9. Ra virint va helennou, evid na gouezint ket er pehed ha na varvint ket er santuar, goude ma o-devezo e zaotret. Me eo an Aotrou a laka anezo da veza sent.
10. Kement den a-ziavêz ne zebro ket euz an traou santellaet : an diavêziad a chom gand ar beleg hag e hopraer ne zebrint ket anezo.
11. Hogen an hini a vezo bet prenet gand ar beleg, hag an hini a vezo ganet en e di, ar re-ze a zebro euz anezo.
12. Mar timez merh eur beleg gand eur re euz ar bobl, ne zebro ket euz an traou a zo bet santellaet, nag eur ar previdi.
13. Hogen mar deo intañvez, pe kaset kuit gand heh ozah, hag heb bugale, ha mar tistro da di he zad, evel ma oa boazet pa oa plah-yaouank. Diavêziad ebed ne hell debri euz an traou-ze.
14. Neb en-devezo debret heb gouzoud euz an traou santellaet, a lakay eur bempved lodenn ohpenn ar pezh en-deus debret, hag e roio anezañ d'ar beleg evid ar santuar.
15. Ne zaotro den ar pezh a zo bet santellaet ha kinniget d'an Aotrou gand bugale Izrael.
16. Gand aon na zougfent fallagriez o fehed, o tebri euz an traou santellaet. Me eo an Aotrou a laka anezo da veza sent.
17. An Aotrou a gomzas c'hoaz ouz Moizez, o lavaroud :
18. Komz ouz Aaron, ouz e vibien, hag ouz oll vugale Izrael, ha lavar dezo : Piou bennag euz a di Izrael, pe euz an diavêzidi a chom en ho touez, en-devezo kinniget e ro, pe o seveni e ouestl, pe o kinniga euz e youl-vad kement a ginnig d'an Aotrou e sakrifis-losk,
19. Evid beza benniget ganeoh, e vezo red e ve eur par dinamm euz e ejenned, euz e zeñved, hag euz a hevr.
20. Ma en-deus eun namm, ne ginnigo ket anezañ, ha ne hello ket beza kavet mad d'an Aotrou.
21. Piou bennag a ginnigo d'an Aotrou eur viktim a beoh pe o seveni e ouestl, pe o kinnig euz e youl, pe eun ejenn, pe eun dañvad, e kinnigo anezañ dinamm, evid ma vezo kavet mad : ne vezo namm ebed ennañ.
22. Mar deo fall, pe mahagn, pe kleizennet, pe klogorenet, pe galuzet, pe farsillet, ne ginnigot ket anezañ d'an Aotrou, ha ne zevot ket anezañ war an aoter.
23. Bez' e hellit kinnig a-youl eun ejenn, pe eun dañvad, goude beza trohet e skouarn hag e lost ; hogen ne heller ket seveni eur gouestl ganto.
24. Ne ginnigot ket d'an Aotrou loen ebed friket, pe brevet, pe trohet, pe diframmet e gellou dezañ ; biken ne reot kement-se en ho pro.

25. Ne ginnigot ket d'ho Toue baraou euz a zorn eun diavêziad, na netra all euz a gement a fellfe dezañ da rei ; rag dihlant ha saotret int oll : n'o degemerot ket.
26. An Aotrou a gomzas c'hoaz ouz Moizez, o lavaroud :
27. Pa vezo ganet eur hojenn, pe eun oan, pe eur havr, e chomo seiz devez da zena e vamm : hogen d'an eizved deiz ha d'an deiziou goude e hellint beza kinniget d'an Aotrou.
28. Mar deo eur vuoh, pe eun dañvadez, ne vezint ket lazet en eun deiz gand o re vihan.
29. Ma lazit eun ostiv evid trugarekaad an Aotrou, evid ma vezo trugarezuz en ho keñver,
30. E tebrot anezi en heveleb deiz, ha ne chomo netra anezi beteg ar mintin euz an deiz all. Me eo an Aotrou.
31. Mirit va gourhemennou, ha sevenit o. Me eo an Aotrou.
32. Ne zaotrit ket va ano santel, evid ma vezin santellaet e-touez bugale Izrael. Me eo an Aotrou o laka da veza sent,
33. Hag en-deus ho tennet euz a zouar an Ejipt, evid ma vijen da Zoue deoh. Me eo an Aotrou.

## XXXIII. Pennad.

### *Goueliou an Aotrou.*

1. An Aotrou a gomzas c'hoaz ouz Moizez, o lavaroud :
2. Komz ouz bugale Izrael, ha lavar dezo : Ar re-mañ eo goueliou an Aotrou, a halvot santel.
3. E-pad c'hweh devez e labourot : ar seizved deiz, oveza ma eo ehan ar sabat, e vezo anvet santel : ne reot labour ebed e-pad an deiz-se. Sabat an Aotrou en hoh oll diegeziou.
4. Ar re-mañ eo eta goueliou santel an Aotrou, a dleit da lida en o amzer.
5. Er miz kenta, d'ar pevarzegved deuz euz ar miz diho ar pardaez, eo Pask an Aotrou.
6. Ha d'ar pemzegved deiz euz ar miz-se, eo lid bara dihoell an Aotrou. E-pad seiz devez e tebrot bara dihoell.
7. An deiz kenta a vezo liduz-braz ha santel deoh ; ne reot labour a gorv ebed e-pad an deiz-se.
8. Hogen kinngig a reot d'an Aotrou eur sakrifikis-losk e-pad seiz devez ; hag ar seizved devez a vezo lidusoh ha santelloh : ha ne reot labour a gorv ebed en deiz-se.
9. An Aotrou a gomzas c'hoaz ouz Moizez, o lavaroud :
10. Komz ouz bugale Izrael, ha lavar dezo : Pa viot eet en douar a roin deoh, ha pa ho-pezo medet hoh edou, e tougot eur malan tamouezennou d'ar beleg, evel ar henta frouez euz ho mederez :
11. Hag hemañ, antronoz ar sabat, a zavo ar malan dirag an Aotrou, evid ma vezo trugarezuz en ho keñver, hag e santello anezañ.
12. Ha d'an heveleb deiz ma vezo gouestlet ar malan, e vezo lazet e sakrifikis-losk d'an Aotrou eun oan bloaz hag eñ dinamm.
13. Evid braoued kinnig e vezo reot gand an oan daou zegved bleud glebiet gand eoul, evel eun ezañs a hwez-vad d'an Aotrou : hag evid gwin-kinnig, ar bevare lodenn euz a eun hin.

14. Ne zebrot na bara, na bleud krazet, na yod greet gand an ed nevez, ken na vezo deuet an deiz e pehini ho-pezo kinniget euz anezañ d'ho Toue. Al lezenn-ze a vezo miret da viken a rumm da rumm hag en oll vroïou.
15. Niveri a reot eta adaleg an eil devez euz ar sabat, e pehini hoh-eus kinniget malan ar henta frouez, seiz sizun hed-da-hed,
16. Beteg antronoz ar seizved sizun, da lavaroud eo, hanter-kant devez ; hag evel-se e kinnigot d'an Aotrou, evel eur sakrifis nevez,
17. Euz an oll lehiou e pere e chomot, daou vara a brevidi, euz a zegved bleud goell, a lakeot da boaza evid previdiou d'an Aotrou :
18. Hag e kinnigot gand ar baraou seiz oan bloaz hag i dinamm, hag eul leue euz an tropell, ha daou dourh ; hag i a vezo kinniget e sakrifis-losk, gand o braoued kinnig, evel eun dra a hwez-vad d'an Aotrou.
19. Kinnig a reot ivez eur bouh evid ar pehed, ha daou oan bloaz evel ostivou a beoh.
20. Ha pa en-devezo ar beleg o zavet dirag an Aotrou gand baraou ar previdi, e kouezint en e gerz.
21. An deiz-se e halvot liduz-braz ha santel-braz : ne reot labour a gorr ebed ennañ. Al lezenn-mañ a vezo miret da viken en hoh oll vroïou hag en ho kouenn ho-koude.
22. Hogen pa vedot edou ho touar, ne drohot ket anezo beteg ar zol ; ha ne zastummot ket an tamouezennou a vezo chomet a-zilerh ; hogen o lezel a reot evid ar beorien hag evid an diavêzidi. Ha me eo an Aotrou, ho Toue.
23. An Aotrou a gomzas c'hoaz ouz Moizez, o lavaroud :
24. Lavar da vugale Izrael : Er seizved miz, d'ar henta deiz euz ar miz, e lidot ar sabat gand an trompillou, e koun euz ar zon anezo ; hag an deiz-se a vezo galvet santel.
25. Ne reot labour a gorr ebed en deiz-se, hag e kinnigot eur sakrifis-losk d'an Aotrou.
26. An Aotrou a gomzas c'hoaz ouz Moizez, o lavaroud :
27. An degved deiz euz ar seizved miz-se, a vezo an deiz a zihaoudigez brudet-braz, hag e vezo galvet santel : en deiz-se e hlaharot hoh eneo, hag e kinnigot eur sakrifis-losk d'an Aotrou.
28. Ne reot labour ebed a gorr a-hed an oll zeiz-se : o veza ma'z eo eun deiz a zihaoudigez, ha m'ho tihaouo an Aotrou ho Toue.
29. Kement den ha n'en em hlaharo ket en deiz-se, a varvo euz a-greiz e bobl.
30. Ha kement hini a ray eul labour bennag a gorr, e lazint anezañ euz a-greiz e bobl.
31. Ne reot eta labour ebed en deiz-se : al lezenn-ze a vezo miret da viken en ho kouenn, hag en hoh oll vroïou.
32. Sabat an ehan eo ; hag e vezo glaharet hoh eneo en naved deiz euz ar miz. Ho sabatou a lidot euz a eur pardaez da eur pardaez all.
33. An Aotrou a gomzas c'hoaz ouz Moizez, o lavaroud :
34. Lavar da vugale Izrael : Adaleg ar pemzegved deiz euz ar seizved miz-se, e vezo gouel an tabarneklou d'an Aotrou e-pad seiz devez.
35. An deiz kenta a vezo brudet-braz ha santel-braz : ne reot labour a gorr ebed a-hed an deiz-se.
36. E-pad seiz devez e kinnigot sakrifisou-losk d'an Aotrou : an eizved deiz a vezo ivez brudet-braz ha santel-braz, hag e kinnigot eur sakrifis-losk d'an Aotrou, rag deiz ar stroll eo : ne reot labour a gorr ebed en deiz-se.

37. Ar re-ze eo goueliou an Aotrou, a halvot brudet-braz ha santel-braz ; hag e kinnigot enno d'an Aotrou gouestlout, sakrifisou-losk ha braoued kinnigou, hervez lid peb deiz,
38. Ohpenn sabatou all an Aotrou , ho roou, hag ar pez a ginnigot a ouestl pe a youl d'an Aotrou,
39. Adaleg eta ar pemzegved deiz euz ar seizved miz, pa ho-pezo dastumet oll frouez ho touar, e lidot gouel an Aotrou e-pad seiz devez : an deiz kenta hag an eizved deiz a vezo deiziou santel, da lavaroud eo, deiziou ehan.
40. D'an deiz kenta e kemerot evidoh frouez euz ar wezenn ar gaerra ha skoulmou palmez, ha barraouigou ar wezenn a zo stank he deliou, hag haleg ar froud, hag en em laouennaot dirag an Aotrou ho Toue.
41. Ha lida a reot beb bloaz ar gouel-ze e-pad seiz devez : kement hini a zo euz a ouenn Izrael a chomo dindan an teltou,
42. Hag e chomot e disheol ar skourrou e-pad seiz devez : kement hini a zo euz a ouenn Izrael a chomo dindan na teltou.
43. Evid ma tesko ho tud ho-koude penaoz em-eus lakaet bugale Izrael da chom dindan an teltou, pa em-eus o zennet euz a zouar an Ejipt. Me eo an Aotrou ho Toue.
44. Ha Moizez a gomzas evel-se ouz bugale Izrael diwar-benn goueliou an Aotrou.

## XXIV. Pennad.

*Lezennou diwar-benn ar hleuzeuriou, an douerien Doue, etc...*

1. An Aotrou a gomzas c'hoaz ouz Moizez, o lavaroud :
2. Gourhemenn da vugale Izrael ma tegasint dit eoul olivez ar glanna, hag ar skedusa, evid lakaad da zevi er hleuzeuriou e peb amzer,
3. Er-mêz euz a ouel an testeni, e tabernakl ar gevredigez. Aaron o lakay adaleg ar pardaez beteg ar mintin dirag an Aotrou, dioh eul lid a-vepred en ho kouenn.
4. Lakaet e vezint bepred war eur hantoler glan-braz dirag an Aotrou.
5. Kemeroud a ri ivez bleud glan, hag e poazi anezañ daouzeg bara, pere a vezo pep hini euz a zaou zegved bleud.
6. Hag e liki warnezo c'hweh a bep tu war an daol glan-braz dirag an Aotrou.
7. Hag e liki warnezo ezañs luhuz-braz, evid ma vezo ar bara evel eur houn euz euz ar hinnig greet d'an Aotrou.
8. Da beb deiz sabat e vezo nevezet ar baraou-ze dirag an Aotrou, goude ma vezint bet roet gand bugale Izrael evel eur gevredigez peurbaduz.
9. Hag i a vezo da Aaron ha d'e vibien, evid o debri el leh santel ; o veza ma int santel-braz, ha gouestlet d'an Aotrou dre eur gwir peurbaduz.
10. E-keit-se mab eur wreg euz a Izrael, pehini he-doa bet euz a eun den euz an Ejipt e-touez bugale Izrael, en em rendaelas er hamp gand eun den euz a Izrael.
11. Ha pa en-doe droug-komzet ouz ano an Aotrou, ha ma en-doe e villiget, e oe degaset da Voizez (hogen e vamm a oa anvet Salumit, hag a oa merh da Zabri euz a vreuriez Dan).
12. Hag e oe kaset er vah, beteg ma vije gouezet petra a hourhemenne an Aotrou.

13. Hag an Aotrou a gomzas ouz Moizez, o lavaroud :
14. Kas an droug-komzer er-mêz euz ar hamp ; ha ra lakay kement hini en-deus e glevet, e zaouarn war e benn, ha ra vezo labezet gand an oll bobl.
15. Hag e liviri da vugale Izrael : Piou bennag a zroug-pedo gand e Zoue a zougo e behed.
16. Ha neb a zoug-komzo euz a ano an Aotrou, ra vezo lakaet d'ar maro : ar bobl oll a labezo anezañ, daoust ma eo deuz ar vro, pe mar deo a-ziavêz bro. Neb a zroug-komzo euz a ano an Aotrou, ra vezo lakaet d'ar maro.
17. Neb en-devezo skoet gand eun den, hag en-devezo e lazet, ra vezo lakaet d'ar maro.
18. Neb en-devezo skoet gand eul loen, hag e lazet, a roy eun all evitañ, da lavaroud eo, loen evid loen.
19. Neb en-devezo gloazet unan bennag euz e genvroiz ; evel ma en-deus greet, ra vezo greet dezañ.
20. Torr evid torr, lagad evid lagad, dant evid dant a roy. An heveleb gloaz en-devezo greet, a vezo red dezañ da houzañv.
21. Neb en-devezo lazet eul loen-samm, a roy eun all. Neb en-devezo lazet eun den, a vezo lazet.
22. Ra vezo unvan ar varn etrezoh, daoust pe eun den euz ar vro, pe eun diavêziad eo en-devezo pehet : rag me eo an Aotrou ho Toue.
23. Moizez a gomzas evel-se ouz bugale Izrael ; hag i a gasas an hini en-doa droug-komzet er-mêz euz ar hamp, hag hel labezjont. Ha bugale Izrael a reas evel m'en-doa gourhemennet an Aotrou da Voizez.

## XXV. Pennad.

*Ehan ar seizved bloaz. Ar Jubile. Diwar-benn an uzurerien hag ar sklaved.*

1. An Aotrou a gomzas c'hoaz ouz Moizez war menez Sinai, o lavaroud :
2. Komz ouz bugale Izrael, ha lavar dezo : Pa viot eet en douar a roin deoh, e viot sbat an Aotrou.
3. E-pad c'hweh vloaz eh hadi da bark, hag e-pad c'hweh vloaz e trohi da winienn, hag e tastumi he frouez.
4. Hogen er seizved bloaz e vezo sabat an douar, pe ehan an Aotrou : ne hadi ket da bark, ha ne drohi ket da winienn.
5. Ne vedi ket ar pez a roy an douar anezañ e-unan : ha ne zastumi ket bodourezin da brividi, evel pa ve an eost rezin ; rag bloaz-ehan an douar eo ;
6. Hogen da voued e vezint deoh, dit, ha d'az mevel, ha d'az plah, ha d'az kopr-devezour, ha d'an diavêziad a chom ganez.
7. Kement a ziwano anezañ e-unan a vezo ivez da voued d'az loened-samm ha d'az loened all.
8. Niveri a ri ivez seiz sizun a vloaziou, da lavaroud eo, seiz gwech seiz ; pere a ra en oll nao bloaz ha daou-ugent :
9. Hag en degved deiz euz ar seizved miz, a zo an amzer euz an dihaoudigez, e lakeot da zeni an drompill en hoh oll zouar.
10. Santellaad a ri an hanter-kantved bloaz, hag e halvi an diskarg war ar re oll a chomo en da zouar : rag bloaz ar Jubile eo. Peb den a zistroy d'e vadou kent, ha pep hini a zistroy d'e genta tud.

11. Rag ar Jubile eo hag an hanter-kantved bloaz. Ne hadot ket, ha vedot ket ar pezh en-devezo roet an douar e-unan, ha ne zastumot ket previdi an eost rezin,
12. Evid santellaad ar Jubile ; hogen debri a reot raktal ar pezh a gavfot er parkou.
13. E bloaz ar Jubile an oll a zistroy d'o madou kent.
14. Pa werzi eun dra d'az proad, pe pa breni eun dra diganti, ne hlahar ket da vreur ; hogen pren digantañ hervez an niver euz a vloaveziou ar Jubile.
15. Hag eñ a werzo dit hervez ar pred da zastumi ar frouez :
16. Seul vui e chomo a vloaveziou goude ar Jubile, seul vrasoh e vezo ar priz ; ha seul nebeutoh e chomo a amzer, seul nebeutoh e kousto ar pezh a brener ; rag gwerza a ray dit hervez ar pred da zastum ar frouez.
17. Na hlaharit ket ho kenvreudeur ; hogen doujet pep hini e Zoue : rag me eo an Aotrou ho Toue.
18. Grit va helennou, ha mirit va bardedigeziou, ha sevenit o, evid ma hellot chom war an douar hep spont,
19. Ha ma roy an douar deoh e frouez, gand pere e hellot en em vaga ha kaoud ho kwalh anezo, hep kaoud aon rag diboell ebed.
20. Ma livirit : Petra a zebrim-ni er seizved bloaz, ma n'on-eus ket hadet, ha ma n'on-eus ket dastumet or frouez ?
21. Me a roy va bennoz deoh er c'hwehved bloaz, rah hi a zougo deoh frouez tri bloaz.
22. En eizved bloaz eh hadot, hag e tebrot ar frouez koz beteg an naved bloaz : ken na zavo ar frouez nevez, e tebrot ar frouez koz.
23. Ne vezo ket gwerzet an douar da viken : rag din eo ; ha c'hwî, diavêzidi, n'oh nemed va mesaerien.
24. Dre ze ar madou douareg a vezo deoh a vezo gwerzet dindan diviz a zaspren.
25. Mar deo deuet da vreur da veza paour, ha mar gwerz lod euz e dra ; mar fell d'e gar nesa, e hello daspren ar pezh en-devezo gwerzet.
26. Mar n'en-deus a gar nez, hogen mar gell e-unan kavoud peadra da zaspren e dra,
27. E vezo niveret vloaveziou ar frouez abaoe ma en-deus gwerzet ; hag o tisteurel an dilerh d'ar prener, e tistroy evel-se en e dra.
28. Ma ne hell ket kavoud peadra evid disteurel ar priz euz e dra, ar prener a viro ar pezh en-deus prenet, beteg bloaz ar Jubile. Hag er bloaz-se, kement mad gwerzet a zistroy d'e aotrou ha d'e berhenn kent.
29. Neb en-devezo gwerzet eun ti en diabarez euz a vuriou eur gêr, a hello e zasprena e-pad eur bloaz hed-da-hed.
30. Ma n'hen daspren ket, ha mar deo tremenet eur bloaz hed-da-hed, ar prener a vezo e berhenn, hag e dud da houde da viken ; ha ne vezo ket gellet e zasprena, er Jubile zoken.
31. Ma ema an ti en eur gêrig divur, e vezo gwerzet diouh gwir ar parkeier : ma n'eo ket bet dasprenet kentoh, e tistroy d'e aotrou e bloaz ar Jubile.
32. Tiez al Levited a zo er hêriou, a hell beza dasprenet e peb amzer.
33. Ma n'int ket bet dasprenet, e tistoint d'o ferhenn e bloaz ar Jubile, rag tiez al Levited er hêriou a zo o zra e-touez bugale Izrael.
34. Hogen an tiez o-devezo war harzou kêr ne vezint ket gwerzet, rag eur gerz peurbaduz eo dezo.

35. Mar deo deuet paour da vreur, ha mar deo mahagn e zorn, ha ma eh-eus e zegemeret evel eun diavêziad hag eun ergerzer, ha ma en-deus bevet ganez,
36. Na gemer ket a gampi dioutañ, nag ohpenn eged n'eh-eus roet. Douj da Zoue, evid ma hello da vreur beva en da di.
37. Ne roi ket da arhant dezañ war gampi, ha ne houlenni ket digantañ muioh a voued eged n'az-pezo roet dezañ.
38. Me eo an Aotrou ho Toue, pehini en-deus ho tennet euz a zouar an Ejipt, evid rei deoh douar Kanaan, hag evid beza ho Toue.
39. Mar deo kouezet da vreur er baourentez, ha mar deo en em werzet dit, ne waski ket anezañ gand gwazoniez ar sklaved ;
40. Hogen evel eur gopr-devezour hag eur merer e vezo : beteg bloaz ar Jubile e labouro en da di ;
41. Goude-ze ez ay kuit gand e vugale, hag e tistroio etrezeg e dud, hag e madou e dadou :
42. Rag va sklaved int, ha me eo em-eus o zennet euz a zouar an Ejipt. Dre ze ne werzot ket anezo evel ar sklaved all.
43. Na wask ket da vreur gand da halloud ; hogen douj da Zoue.
44. Ho-pezet sklaved ha sklavezad euz a-douez ar broadou a zo war ho tro.
45. Bez' ho-pezo ivez evid sklaved an diavêzidi a zo deuet en ho touez, pe ar re a zo ganet anezo en ho pro.
46. Ha rei a reot gand eur gwir a zegouez d'ho pugale en ho-koude, hag o ferhenn e viot da viken : hogen ne waskot ket gand ho kalloud ho preudeur, bugale Izrael.
47. Mar teu eun diavêziad pe eun ergerzer da binvidikaad en ho pro gand e labour, ha mar teu unan euz ho preudeur da baourraad, ha d'en em werza dezañ, pe da unan ezuz e dud,
48. Goude ma vezo bet gwerzet, e hell hemañ beza dasprenet. An hini euz e vreudeur a fello dezañ e zasprena, e zaspreno ;
49. He eontr, pe e genderv, e har pe e nez. Hogen ma hell e-unan en em zasprena, en em zaspreno ;
50. Goude beza niveret ar bloaveziou adaleg an amzer euz e werzidigez beteg bloaz ar Jubile : ha goude beza tennet an arhant evid pehini e oa en em werzet, dioh an niver euz ar bloaveziou, ha gopr eur gopr-devezour.
51. Mar chom c'hoaz kalz a vloaveziou beteg ar Jubile, e tistaolo ivez muioh a arhant :
52. Ma ez eus nebeud a vloaveziou, e ray e gont gand e vestr dioh an niver a vloaveziou, hag e tistaolo d'e brener dioh ar bloaveziou a chom,
53. Goude beza tennet ar gopr a vezo dleet dezañ evid an amzer ma en-devezo servijet. Ne wasko ket e vestr anezañ gand diboell dirazout.
54. Ma ne hell ket beza dasprenet en doare-ze, ez ay kuit e bloaz ar Jubile gand e vugale.
55. Rag bugale Izrael a zo va sklaved, pere em-eus tennet euz a zouar an Ejipt.

## **XXVI. Pennad.**

*Bennoz d'ar re a viro kelennou Doue, ha malloz d'ar re o zorro.*

1. Me eo an Aotrou ho Toue : ne reot ket a idol evidoh, na skeudennou ; ne zavot ket a beuliou, ha ne lakaot ket a vên aroueziz en ho touar, evid e azeuli. Rag me eo an Aotrou ho Toue.
2. Mirit va deiziou sabat, ha krenit dirag ar santuar. Me eo an Aotrou.
3. Mar kerzit em helennou, mar mirit va gourhemennou, ha ma ho sevenit, e roin deoh glaoeier en o amzer.
4. An douar a zougo e eginou, hag ar gwez a vezo leun a frouez.
5. Dornerez an edou a dizo an eost rezin, hag an eost rezin a vezo tizet gand amzer an haderez : ho para a zebrot hag ho-pezo ho kwalh, hag heb aon ebed e chomot en ho touar.
6. Ar peoh a roin en hoh harzou : kousk a reot, ha ne viot spontet gand den. Ar gwall loened a bellain diouzoh ; ha kleze an enebourien ne dremenno ket dre hoh harzou.
7. War-lerh hoh enebourien ez eot, hag e vezint diskaret stank dirazoh.
8. Pemp ahanoh a yelo war-lerh kant divêziad, ha kant ahanoh war-lerh deg mil : hoh enebourien a gouezo gand ar hleze dirazoh.
9. Me a zello ouzoh hag ho lakay da greski : paota a reot, ha me a gretay va hevredigez ganeoh.
10. Ar frouez koz-braz a zebrot, ha pa zeuy a-fonn ar frouez nevez, e taolot ar frouez koz.
11. Lakaad a rin va zabernakl en ho kreiz, ha va halon ne ziataolo ket ahanoh.
12. Me a valeo en ho touez, hag a vezo ho Toue, ha c'hwi a vezo va fobl.
13. Me eo an Aotrou ho Toue, pehini en-deus ho tennet euz a zouar an Ejipt, evid na vijeh da sklaved dezo, hag en-deus torret chadennou ho kouzougou, evid ho lakaad da gerzoud sonn.
14. Ma ne zelaouit ket ahanon, ha ma ne zevenit ket va oll hourhemennou,
15. Mar grit fae war va lezennou, ha mar disprizit va barnedigeziou, mar ne rit ket ar pez em-eus gourhemennet deoh, ha mar torrit va hevredigez ;
16. Setu ivez petra a rin deoh : dond a rin buan d'ho kweloud gand an dienez, ha gand ar wrez a zizeho ho taoulagad, hag a goazo ho puhez. En aner eo eh hadot ed, rag hoh enebourien a wasto anezañ.
17. Lakaad a rin droug da zavel ennon en hoh eneb, ha c'hwi a vezo diskaret dirag hoh enebourien ; ha c'hwi a blego dindan ar re ho kasay : tehoud a reot, heb ma ve den war ho lerh.
18. Goude-ze ma ne zentit ket ouzin, e kreskin seiz gwech ho kastiz, en abeg d'ho pehejou.
19. Hag e vevin ho kalon balh ha kaled. Lakaad a rin an neñv da veza evel houarn deoh, hag an douar evel arm.
20. Ho labour a vezo dihouid, an douar ne roy ket a ed deoh, nag ar gwez a frouez.
21. Mar kerzit c'hoaz a-eneb din, ha ma ne fell ket deoh va zelaou, me a gresko ho kouliou seiz gwech ohpenn en abeg d'ho pehejou.
22. Kas a rin en hoh eneb loened fero, pere a dago ahanoh hag ho chatal, hag ho lakay oll da nebeud : hag hoh heñchou a zeuy evel distroioù.
23. Goude-ze ma ne fell ket deoh mond war wellaad, ha mar kerzit bepred em eneb,
24. E kerzin ivez me en hoh eneb, hag e skoin ganeoh seiz gwech muioh en abeg d'ho pehejou ;

25. Hag e tegasin warnoh ar hleze a veñjo va hevredigez : ha pa en em dennot er hêriou e kasin ar vosenn en ho touez hag e viot lakaet etre daouarn hoh enebourien,
26. Goude m'am-bezo torret ho paz, me 'lavar ho para, en heveleb doare ma poazo deg gwreg bara en eur forn hepken, hag e roint anezañ dioh ar pouez : ha c'hwi a zebro, ha n'ho-pezo ket ho kwallh.
27. Goude-ze ma ne zelaouit ket ahanon, ha mar kerzit c'hoaz a-eneb din ;
28. Me a gerzo ivez en hoh eneb gand eun heveleb kounnar, me ho kastizo gand seiz gouli en abeg d'ho pehejou ;
29. En heveleb doare ma tebrot kig ho mibien hag ho merhed,
30. Diskara a rin ho lehiou uhel, hag e torrin ho skeudennou. Koueza a reot e-kreiz an diskar euz hoh idolou, ha va ene a argarzo ahnaoh. ;
31. En heveleb doare ma lakain ho kêriou evel eun distro, ha n'ez ay den en ho santuariou, ha na zegemerin mui c'hwez-vad ar sakrifisou.
32. Gwasta a rin ho touar, hag hoh enebourien a vezo souezet diwar e benn, pa vezint deuet da chom ennañ.
33. Me ho skigno e-touez ar broadou, hag a denno ar hleze war ho lerh ; ho touar a vezo dilezet hag ho kêriou a vezo dismantret.
34. Neuze an douar en-devezo e zeiziu sabat e-pad an oll zeiziu ma vezo goullo.
35. E-pad ma viot e douar an enebourien, e ray e zabat, hag eh ehano pa vezo lezet e-unan, o veza n'eo ket bet ehanet en ho teiziu sabat, pa chomeh ennañ.
36. Ar re ahanoh a chomo, e skoin o halon gand spont e broiou o enebourien : trouz eun delienn war-nij o lakay da grena, hag e tehint evel rag eur hleze : koueza a raint, heb ma ve den war o lerh.
37. Pep hini anezo a gouezo war e vreudeur, evel pa dehfent dioh ar brezel : hini ahanoh ne gredo ober penn d'hoh enebourien.
38. Mervel a reot e-touez ar broadou, hag e varvot e douar hoh enebourien.
39. Mar chom c'hoaz eur re benang anezo, e tizehint en o fallagriezou e douar o enebourien, hag e vezint glaharet en abeg da behejou o zadou ha d'o re o-unan.
40. Ken na govesaint o fallagriezou ha re o zadou, dre bere o-deus torret va lezennou, hag o-deus kerzet a-eneb din.
41. Ha me ivez a gerzo en o eneb, hag e kasin anezo e douar o enebourien, beteg ma ruzio o halon diemwadet : neuze e pedint evid o fallagriezou.
42. Sonnj em-bezo euz va hevredigez gand Jakob, gand Izaak, ha gand Abraham : soñj em-bezo ivez euz an douar,
43. Pehini, goude beza bet dilezet ganto, en em blijo en e zeiziu sabat, o houzañv an dizarempred en abeg dezo : hogen i a bedo neuze ahanon evid o fehejou, o veza ma o-devezo distaolet va barnedigeziou, ha disprizet va lezennou.
44. Ha koulskoude e-pad ma edont e douar o enebourien, n'em-eus ket o distaolet krenn, ha n'em-eus ket o disprizet beteg o dizeria, ha lakaad da veza gwan ar gevredigez em-eus greet ganto. Rag me eo an Aotrou, o Doue.
45. Ha me em-bezo soñj euz va hevredigez koz, pa em-eus o zennet euz a zouar an Ejipt dirag ar broadou, evid ma vijen o Doue. Me eo an Aotrou. Setu ar barnedigeziou, hag ar helennou, hag al lezennou en-deus roet an Aotrou etre eñ ha bugale Izrael, war menez Sinai, dre zorn Moizez.

## XXVII. Pennad.

*Lezennou diwar-benn ar gouestlou.*

1. An Aotrou a gomzas c'hoaz ouz Moizez, o lavaroud :
2. Komz ouz bugale Izrael, ha lavar dezo : D'an den en-devezo greet eur gouestl, hag en-devezo roet e vuhez da Zoue, e roi ar priz-mañ, hervez ma vezo prizet.
3. Mar deo eur gwaz adaleg an ugentved bloaz beteg an tri-ugentved, e roi hanter-kant sikl arhant hervez ment ar santuar :
4. Mar deo eur vaouez, e roi tregont.
5. Adaleg pemp bloaz beteg ugent, eur paotr a roi ugent sikl ; hag eur plah deg.
6. Adaleg eur miz beteg pemp bloaz, e vezo roet pemp sikl evid eur paotr, ha tri evid eur plah.
7. Adaleg tri-ugent vloaz hag ohpenn, eur gwaz a roi pemzeg sikl ; hag eur vaouez deg.
8. Mar deo eur paour, ha ma ne hell ket paea hervez ma'z eo prizet, ez ay dirag ar beleg hag e roi dioh ma prizo ar beleg, ha dioh ma hello paea.
9. Mar gouestl eur re eun aneval, hag a hell beza laz et evid an Aotrou, e vezo santel an aneval.
10. Ha ne vezo ket gellet e gemma, da lavaroud eo, rei unan gwelloc'h evid unan fall, nag unan falloc'h evid unan mad : mar bez kemmet, an aneval a vezo bet kemmet, hag an hini evid pehini e vezo bet kemmet, a vezo gouestlet d'an Aotrou.
11. Mar gouestl eur re eun aneval dihlan, ha na hell ket beza laz et evid an Aotrou, e vezo kaset an aneval dirag ar beleg,
12. Pehini a varno mar deo mad pe fall ; hag a lakay e briz dezañ.
13. Mar fell d'an hini en-deus e ginniget e zaspren, e lakay eur bempved lodenn dreist ar priz a vezo bet greet anezañ.
14. Mar kinnig eur re e di, ha ma e ouestl d'an Aotrou, ar beleg a evesay mar deo mad pe fall, ha dioh ar priz a vezo lakaet gantañ, e vezo gwerzet.
15. Hogen mar fell d'an hini en-deus e ginniget e zasprena, e lakay eur bempved lodenn dreist ar priz a vezo bet greet anezañ, hag en-devezo an ti.
16. Mar kinnig ha mar gouestl d'an Aotrou ar park a zo e dra, hervez ment an haderez e vo prizet : mar bez hadet an douar gand tregont puñs<sup>38</sup> heiz, e vezo gwerzet hanter-kant sikl arhant.
17. Mar gouestl e bark adaleg derou bloaz ar Jubile, e vezo prizet kement ha ma talvezo.
18. Hogen ma e ouestl nebeud amzer goude, ar beleg a nivero an arhant, hervez niver ar bloaveziou a chom beteg ar Jubile, hag e tenno anezañ euz ar priz.
19. Mar fell d'an hini en-deus kinniget ar park, e zasprena, e lakay eur bempved lodenn dreist priz a oa bet greet anezañ, hag e vezo ar park dezañ adarre.
20. Hogen ma ne fell ket dezañ e zasprena, ha mar deo bet gwerzet da eun all, an hini en-deus e ouestlet ne hello mui e zasprena.

---

<sup>38</sup> puñs : omer.

21. Rag pe vezo deuet deiz ar Jubile, e vezo santel d'an Aotrou, dre ma'z eo eun dra a zo bet gouestlet hag a zo gwir ar veleien.
22. Hogen mar deo bet prenet ar park a zo gouestlet d'an Aotrou, ha ma n'eo ket deuet euz a vadou an tadou-koz,
23. Ar beleg a nivero an dalvoudegez beteg ar Jubile, hag eñ a roy d'an Aotrou ar pezh en-doa gouestlet.
24. Hogen e bloaz ar Jubile, e tistroy d'ar perhenn kent, pehini en-doa e werzet, pe en-doa e bet en e gerz diou an darvoud.
25. Kement priz a vezo greet hervez pouez sikl ar santuar. Ugent obolenn a dalv ar sikl.
26. Ne hello den santellaad na gouestla ar re genta-ganet, pere a zo d'an Aotrou ; rag mar deo eun ejenn pe eun dañvad, eo d'an Aotrou.
27. Mar deo dihlant an aneval, neb en-deus e ginniget e zasprena hervez e briz, hag e lakay eur bempved lodenn dreist ar priz : ma ne fell ket dezañ e zasprena, e vezo gwerzet da eun all diou ma ez-pezo e brizet.
28. Kement a zo gouestlet d'an Aotrou, daoust pe eun den eo, pe eun aneval, pe eur park, ne vezo ket gwerzet, ha ne hello ket beza dasprenet. Kement a vezo bet gouestlet eur wech, a vezo santel-braz d'an Aotrou.
29. Kement gouestl a vezo bet kinniget gand eun den, ne vezo ket dasprenet ; hogen lakaet e vezo d'ar maro.
30. Oll zeogou an douar, daoust pe euz an edou, daoust pe euz a frouez ar gwez, a zo d'an Aotrou, hag a zo gouestlet dezañ.
31. Hogen mar fell da eur re dasprena e zeogou, e lakay eur bempved lodenn dreist ar priz.
32. Peb degved euz an ejenned, euz an deñved, euz ar gevr, hag euz a gement a dremen dindan gwialenn ar mesaer, a vezo gouestlet d'an Aotrou.
33. Ne vezo ket dilennet unan mad nag unan fall, ha ne vezo ket kemmet unan evid egile : mar kemm eur re unan, an hini a zo kemmet, hag an hini evid pehini e vezo bet kemmet, a vezo gouestlet d'an Aotrou, ha ne vezo ket dasprenet.
34. Setu ar gourhemennou en-deus roet an Aotrou da Voizez evid bugale Izrael, war menez Sinai.